

Nr 24

Utlåtande i anledning av framställning från fullmäktige i riksgäldskontoret angående omorganisation av riksgäldskontoret.

Riksgäldsfullmäktige har i skrivelse till bankoutskottet den 31 mars 1960 på grundval av en av statens organisationsnämnd verkställd organisationsundersökning framlagt ett förslag till omorganisation av riksgäldskontoret, som främst syftar till en lämpligare och efter göromålens art och omfattning bättre anpassad byråindelning än den nuvarande. Enligt förslaget, som varit föremål för förhandlingar med vederbörande personalorganisationer skall riksgäldskontorets arbetsuppgifter i fortsättningen uppdelas på tre — i stället för såsom för närvarande fem — byråer, nämligen en kanslibyrå, en finansbyrå och en obligationsbyrå. Varje byrå uppdelas på två sektioner. Här till kommer en särskild revisionsavdelning. Skrivelsen jämte av statens organisationsnämnd avgiven rapport rörande översyn av riksgäldskontorets och riksdagens ekonomibyrås organisation har såsom *bilagor 1 och 2* fogats till detta utlåtande.

En huvudpunkt i förslaget är att man till en enda byrå sammanfört arbetsuppgifter, som har avseende på dels riksgäldskontorets direkta låne- och kreditverksamhet, inklusive emissioner, och dels den rena medelsförvaltningen. Denna byrå, benämnd finansbyrån, är också avsedd att svara för det kontinuerliga studiet av kreditmarknaden och att tillhandahålla fullmäktige och riksgäldsdirektören material för bedömning av lånebehov, såväl lång- som kortfristig. Finansbyrån skulle bildas genom en sammanslagning av den del av nuvarande obligationsbyrån, som ombesörjer riksgäldskontorets emissionsverksamhet, med nuvarande räkenskapsbyrån. Till en annan byrå, benämnd obligationsbyrån, skulle enligt förslaget i första hand samlas alla arbetsuppgifter, som sammanhänger med ränte- och premielån efter emissionen, dvs. de uppgifter som för närvarande åvilar statskuldboksbyrån samt nuvarande obligationsbyrån, i vad avser dragningar på premielån, vinstkontroll och kupongkontroll. Till kanslibyrån skulle centraliseras alla avlönings- och pensionsärenden rörande samtliga riksdagens verk utom riksbanken. I byrån skulle vidare, i syfte att underlätta ett effektivt utnyttjande av personalresurserna, inordnas en funktion för systematisk personalplanering. I övrigt skulle byrån handhava sina hittillsvarande arbetsuppgifter av väsentligen administrativ och juridisk natur obeskurna.

Det i anslutning härtill upprättade förslaget till ny personalförteckning

för riksgäldskontoret upptar följande högre tjänster, nämligen 3 byråchefer i B 1, 1 byrådirektör (souschef på finansbyrån) i A 26 samt 6 sektionschefer, därav 4 i A 23 (1 förste byråsekreterare, 3 kamrerare) och 2 i A 21 (förste revisorer). Härtill kommer 1 förste revisor i A 23 (chef för revisionsavdelningen) samt 1 kamrerare och 2 förste revisorer i A 21. Sammanlagt upptar förslaget till personalförteckning 88 ordinarie tjänster mot för närvarande 98. Den totala personalstyrkan i riksgäldskontoret beräknas efter omorganisationens genomförande komma att uppgå till 99 tjänstemän mot 107 tjänstemän den 1 januari 1960.

Ett genomförande av den föreslagna omorganisationen av riksgäldskontoret har beräknats medföra en besparing i fråga om riksgäldskontorets personalkostnader med sammanlagt ca 135 000 kronor om året.

Av organisationsnämnden påbörjade undersökningar i syfte att ytterligare nedbringa personalbehovet genom ökad användning av maskinella hjälpmedel kommer att fullföljas av fullmäktige.

Den nya organisationen föreslås skola träda i tillämpning den 1 juli 1960.

Organisationsnämndens undersökningar har jämväl omfattat riksdagens ekonomibyrå. Fullmäktige har emellertid på anförda skäl ansett sig icke nu böra framlägga något förslag till omorganisation av ekonomibyrån.

Över framställningen har utskottet inhämtat yttrande från *lönenämnden för riksdagens verk*, som anfört följande.

Fullmäktiges förslag att riksgäldsfullmäktiges arbetsuppgifter skall uppdelas på tre byråer samt en revisionsavdelning har icke givit lönenämnden anledning till erinran. Med hänsyn till att löneställningen för de i organisationen ingående tjänsterna är ett resultat av en förhandlingsöverenskomst med vederbörande personalorganisationer har lönenämnden ansett sig icke böra ingå på en närmare prövning av de föreslagna lönegradsplacementerna.

Utskottet

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 7 till 1959 års riksdag framhöll utskottet under punkten 4) att utskottet funnit det välbetänkt, att fullmäktige i riksgäldskontoret låtit föranstalta om en utredning rörande riksgäldskontorets organisation. Utskottet förutsatte därvid att statens organisationsnämnd bleve i tillfälle att självständigt pröva problemet i dess helhet. Utskottet ansåg att undersökningen borde gälla även riksdagens ekonomibyrå. Vidare betonades att resultatet om möjligt borde redovisas för 1960 års riksdag.

Utskottet hälsar med tillfredsställelse att fullmäktige på grundval av en av statens organisationsnämnd utarbetad rapport om översyn av riksgäldskontorets och riksdagens ekonomibyrås organisation framlagt förslag till

omorganisation av riksgäldskontoret. Förslaget, som tillstyrkts av lönenämnden, föranleder icke någon erinran från utskottet.

Fullmäktige har nu icke framlagt något förslag beträffande riksdagens ekonomibyrå och har såsom skäl härför åberopat en skrivelse från statens organisationsnämnd den 28 mars 1960, i vilken nämnden bl. a. under hänvisning till författningsutredningens pågående arbete funnit att byråns organisation med de av riksdagen och fullmäktige inrättade tjänsterna borde tills vidare bibehållas. Såvitt utskottet kunnat finna synes en omorganisation av ekonomibyrån emellertid icke böra anstå längre än till ingången av 1961 och med hänsyn härtill förväntar sig utskottet att förslag i ämnet framläggas av fullmäktige under hösten 1960.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen måtte

dels godkänna av fullmäktige framlagt förslag till omorganisation av riksgäldskontoret, att tillämpas fr.o.m. den 1 juli 1960,

dels ock bemyndiga delegerade för riksdagens verk att vidtaga de ändringar i tjänste- och personalförteckningarna för riksgäldskontoret, som påkallas av nämnda omorganisationsförslag.

Stockholm den 10 maj 1960

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Fahlander, Strandler*, Yngve Nilsson, Ståhle*, Danmans och Mattsson;

från andra kammaren: herrar Andersson i Ronneby, Sköldin, Larsson i Julita, Löfgren, Eliasson i Sundborn, Agerberg, Adamsson och Hamilton.

* Ej närvarande vid justeringen.

Till Riksdagens Bankoutskott

Sedan 1958 års statsrevisorer tagit upp frågan om en översyn av riksgäldskontorets organisation, meddelade fullmäktige i sitt till 1959 års riksdag med anledning härav avgivna yttrande (se Bihaget till riksdagens prot. 1959, 2 saml.), att arbetet med en översyn av personalorganisationen inom riksgäldskontoret upptagits under hösten 1958, närmast såsom en följd av den arbetsminskning inom riksgäldskontoret, som beräknades uppkomma genom det i rationaliseringssyfte införda inskrivningsstoppet för premieobligationer från och med den 1 april nämnda år. Denna översyn avsåg tillika en omprövning av verkets hela organisation med hänsyn till erfarenheterna under 1950-talet. Liksom tidigare skett var det härvid avsett, att samråd beträffande kontorsorganisatoriska spörsmål skulle äga rum med statens organisationsnämnd. Ett förslag i ämnet hade beräknats kunna överlämnas till 1960 års riksdag.

I sitt i ämnet avgivna, av 1959 års riksdag godkända utlåtande nr 7, sade sig bankoutskottet ha funnit välbetänkt, att fullmäktige låtit föranstalta om en utredning rörande riksgäldskontorets organisation, varvid utskottet förutsatte, att statens organisationsnämnd skulle få tillfälle att självständigt pröva problemet i dess helhet. Undersökningen borde även gälla verksamheten inom riksdagens ekonomibyrå. Resultatet av utredningsarbetet borde om möjligt redovisas för 1960 års riksdag.

Med anledning av vad sålunda förekommit hemställde fullmäktige i skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 april 1959 om uppdrag för *statens organisationsnämnd* att lämna sin medverkan vid översynen av riksgäldskontorets och riksdagens ekonomibyrås organisation. Sedan nämnden erhållit sådant uppdrag, har nämnden, efter företagen organisationsundersökning inom riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå, till fullmäktige den 30 januari 1960 avgivit här bilagda, den 13 januari 1960 dagtecknade rapport, vari redovisas de vid undersökningen framkomna resultaten, innefattande bl. a. förslag till ny organisation för riksgäldskontoret och ekonomibyrån.

Syftet med organisationsnämndens undersökningar har beträffande riksgäldskontoret i första hand varit att få underlag för en bedömning av möjligheterna att åstadkomma en lämpligare och efter göromålens art och omfattning bättre avpassad byråindelning än den nuvarande och i andra hand att studera, huruvida rationaliseringar kunde vara möjliga beträffande de mera personalkrävande arbetsrutinerna. Nämnden har däremot icke inriktat sina undersökningar på detaljspörsmål och ej heller på frågor rörande exempelvis lokalplanering eller vaktmästarorganisation.

Sedan riksgäldsdirektören på fullmäktiges uppdrag på grundval av organisationsnämndens utredning framlagt ett fullständigt förslag till omorganisation av riksgäldskontoret, har detta förslag varit föremål för förhand-

lingar med vederbörande personalorganisationer¹ med undantag för vaktmästarna, som icke påkallat några förhandlingar. De vid dessa förhandlingar uppnådda överenskommelserna har biträtts av fullmäktige.

Beträffande riksdagens ekonomibyrå har nämndens undersökningar avsett en fullständig genomgång av kontorsorganisationen. Nämndens förslag har delgivits t. f. chefen för ekonomibyrån, som i anledning härav till fullmäktige inkommit med två särskilda skrivelser.

I häröver avgivet utlåtande har organisationsnämnden i skrivelse till fullmäktige den 28 mars 1960 anfört följande:

Sedan organisationsnämnden den 13 januari i år behandlade frågan om riksgäldskontorets och riksdagens ekonomibyrås ställning och organisation har i riksdagen motionsledes (II: 148) framförts ett yrkande att till 1960 års höstriksdag måtte uppskjutas behandlingen av riksgäldsfullmäktiges i skrivelse den 5 november 1959 gjorda framställning angående avlöningsbestämmelserna för de hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemännen.

Även författningsutredningen torde nu inom en närmare framtid kunna väntas avlämna sitt betänkande, vilket med största sannolikhet kommer att beröra riksdagens uppgifter på sådant sätt, att organisation och arbetsförhållanden påverkas.

Under sådana förhållanden bör enligt nämndens mening ställningstagandet till ekonomibyrås omorganisation anstå tills ytterligare klarhet vunnits. Nämnden anser därför, att nuvarande organisation med de av riksdagen och riksgäldsfullmäktige inrättade tjänsterna tills vidare bör bibehållas.

Med anledning av vad organisationsnämnden sålunda anfört har fullmäktige ansett sig icke nu böra framlägga något förslag till omorganisation av riksdagens ekonomibyrå. I det följande upptages alltså allenast frågan om *riksgäldskontorets organisation*. De förslag, som i detta hänseende i särskilda avsnitt redovisas, grundar sig på organisationsnämndens och riksgäldsdirektörens utredningar samt de ovannämnda förhandlingsöverenskommelserna.

BYRÅORGANISATIONEN

Riksgäldskontoret är sedan år 1935, då den nuvarande organisationen i stort sett fastställdes, uppdelat på fem byråer, var och en med en chef, för närvarande i lönegrad B 1, nämligen kanslibyrån, räkenskapsbyrå, obligationsbyrå, statsskuldbooksbyrå och revisionsbyrå. Angående de arbetsuppgifter, som åvilar de skilda byråerna samt beträffande den nuvarande personalorganisationen, torde få hänvisas till nämndens rapport (s. 6—7).

Utgående från vissa allmänna av nämnden anförda synpunkter på riksgäldskontorets arbetsuppgifter uppställer nämnden i sin rapport (s. 10—11) två krav för en nyorganisation av riksgäldskontoret och ekonomibyrån. För det första bör enligt nämnden den nya organisationen inte endast fylla de krav på rationell indelning i arbetsenheter, som uppställs i dagens läge, utan också vara anpassningsbar till förändringar i arbetsuppgifternas struktur, och för det andra bör i organisationen inordnas en funktion för systematisk per-

¹ Förhandlingsprotokollen har i stencil bifogats fullmäktiges framställning.

sonalplanering, som skulle kunna underlätta ett effektivt utnyttjande av personalresurserna. Från dessa utgångspunkter föreslår nämnden en uppdelning av riksgäldskontorets arbetsuppgifter på *tre byråer* under riksgäldsdirektören; revisionen skulle bilda en egen enhet liksom riksdagens ekonomibyrå.

En huvudpunkt i förslaget (s. 13) är att man till en enda byrå sammanfört arbetsuppgifter, som har avseende på dels riksgäldskontorets direkta låne- och kreditverksamhet, inklusive emissioner, och dels den rena medelsförvaltningen. Denna byrå, förslagsvis benämnd *finansbyrån*, är också avsedd att svara för det kontinuerliga studiet av kreditmarknaden och att tillhandahålla fullmäktige och riksgäldsdirektören material för bedömande av lånebehov, såväl lång- som kortfristigt. Finansbyrån skulle bildas genom en sammanslagning av den del av nuvarande obligationsbyrån, som ombesörjer riksgäldskontorets emissionsverksamhet, med nuvarande räkenskapsbyrån.

Till en annan byrå, benämnd *obligationsbyrån*, skulle enligt förslaget i första hand samlas alla arbetsuppgifter, som sammanhänger med ränte- och premielån efter emissionen, dvs. de uppgifter som för närvarande åvilar statsskuldboksbyrån samt nuvarande obligationsbyrån i vad avser dragningar på premielån, vinstkontroll och kupongkontroll.

Under *kanslibyrån* skulle förläggas bl. a. personalplaneringen och den centraliserade avlöningsuträkningen. I övrigt skulle byrån handhava sina hittillsvarande arbetsuppgifter av väsentligen administrativ och juridisk natur obeskurna.

Beträffande nämndens förslag till ny byråorganisation torde i övrigt få hänvisas till det i nämndens rapport intagna organisationsschemat.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, innebär organisationsnämndens ifrågavarande förslag väsentligen en krympning av riksgäldskontorets byråorganisation från fem till tre byråer, varje byrå uppdelad på två sektioner. Denna krympning föreslås skola ske dels genom en omläggning av revisionsarbetet och dels genom en omfördelning av arbetsuppgifterna i övrigt. Därigenom skulle två byråchefsbefattningar i riksgäldskontoret kunna indragas. En så stark beskärning av riksgäldskontorets nuvarande topporganisation skulle måhända kunna vara ägnad att väcka vissa betänkligheter, särskilt mot bakgrunden av den fortgående statsskuldökningen. Det bör då framhållas, att riksgäldskontorets personalorganisation under de senare åren väsentligt nedbringats genom vidtagna rationaliseringsåtgärder. Med hänsyn härtill framstår den föreslagna koncentrationen av arbetskrafterna på färre byråer som både möjlig och önskvärd. En fördel med den föreslagna organisationen är dessutom, att den i stort sett bibehåller nuvarande arbetsenheter i riksgäldskontoret intakta. Inom ramen för den nya byråorganisationen finnes jämväl ett visst utrymme för en anpassning efter de olika krav, som framdeles kan komma att ställas på riksgäldskontoret. Organisationen kan sålunda vid behov utbyggas med nya underavdelningar. Erinras må jämväl, att fullmäktige äger att inom den nya organisationens ram verkställa de omflyttningar av tjänster, som för arbetets behöriga gång och för personalens rationella utnyttjande kan påkallas. Vad angår den föreslagna utbrytningen av revisionsverksamheten ur byråorganisationen och begränsningen i samband därmed av den nya revisionsavdelningens granskningsverksamhet

synes denna, på sätt närmare utvecklas i det följande, likaså ändamålsenlig.

Organisationsnämndens ifrågavarande förslag har fullmäktige funnit sig böra godtaga såsom grund för en omorganisation av riksgäldskontoret.

BYRÄERNAS INRE ORGANISATION

Såsom inledningsvis nämnts har organisationsnämndens undersökningar inte inriktats på detaljspörsmål — bortsett från vissa av speciella skäl särskilt studerade arbetsrutiner. Detta gör, att nämnden vad angår de föreslagna byråernas inom riksgäldskontoret inre organisation begränsat sig till att i huvudsak ange en enligt nämndens mening lämplig fördelning av ärendena på olika sektioner, var och en under ledning av en sektionschef i någon av lönegraderna 19, 21 eller 23. Nämnden har däremot icke gått in på behovet av eller löneställningen för personal under sektionscheferna. Såsom riktpunkt för byråernas organisation i övrigt anges, att byråerna personalmässigt sett bör ges en minimiorganisation, dvs. att för varje särskild arbetsgrupp eller arbetsrutin bör finnas en stomorganisation med ett mycket begränsat antal tjänstemän. Härigenom avses att tillskapa en rörlig reserv, huvudsakligast i de lägsta lönegraderna, för inplacering på olika arbetsgrupper allt efter behov.

Mot denna principiella uppläggning av byråernas organisation och tillskapandet av en rörlig arbetsreserv av biträden har fullmäktige i stort sett icke något att erinra. Till den rörliga reserven bör emellertid liksom för närvarande hänföras även viss personal i kammarskrivar- och revisorsgraderna (inklusive amanuenser).

Närmast upptages nu till granskning de av organisationsnämnden framlagda förslagen beträffande byråernas inre organisation, vilka kompletteras med förslag rörande erforderlig personal över biträdesgraderna.

Kanslibyrån

Kanslibyrån föreslås av organisationsnämnden skola uppdelas på två sektioner, sekretariatet och personalsektionen, med den fördelning av arbetsuppgifterna, som närmare framgår av nämndens redogörelse på s. 11—13. Enligt organisationsnämndens förslag skulle bl. a. avlöningsärendena angående riksdagens tjänstemän och övrig personal i riksdagshuset överflyttas till den föreslagna personalsektionen på kanslibyrån, till vilken i övrigt skulle koncentreras allt arbete med icke blott som för närvarande uträkning utan även kontroll av avlöningar och pensioner för samtliga riksdagens verk utom riksbanken. Då, såsom redan nämnts, fullmäktige med hänsyn till av organisationsnämnden anförda omständigheter icke avser att i förevarande sammanhang framlägga något förslag angående omorganisation av riksdagens ekonomibyrå, torde någon ändring beträffande ekonomibyråns handläggning av avlöningsärenden tills vidare icke böra ske, även om den av nämnden föreslagna överflyttningen till riksgäldskontoret skulle ha inneburit viss besparing. Den ökning av arbetsuppgifterna, som genom överflyttningen skulle ha uppkommit för personalsektionen, skulle nämligen icke ha påkallat någon utökning av kvalificerad personal på denna sektion. Däremot skulle överflyttningen ha möjliggjort indragning av en revisorstjänst på ekonomibyrån genom en omfördelning av arbetsuppgifter inom riksgäldskontoret och ekonomibyrån.

Organisationsnämndens förslag i övrigt beträffande kanslibyråns organisation, särskilt i vad avser personalplaneringen, har fullmäktige ansett välmotiverade, och fullmäktige biträder därför desamma. Personalsektionen kommer dessutom att anförtros upphandlingsärendena, som för närvarande handlägges av räkenskapsbyrån, samt postöppningen, som nu ombesörjes av revisionsbyrån.

Beträffande löneställningen för de båda *sektionscheferna* har organisationsnämnden ansett, att någon av lönegraderna A 21 eller A 23 närmast svarar mot karaktären av arbetsuppgifterna. Vad angår chefen för sekretariatet, vilken måste ha juridisk utbildning (enl. gällande kompetensföreskrifter jämväl domarutbildning) och även får förutsättas skola fungera såsom byråchefens ersättare, synes en lägre lönegrad än nuvarande A 23 icke böra ifrågakomma. Beträffande åter chefen för personalsektionen torde, även med beaktande av att sektionens arbetsuppgifter skulle bli rätt omfattande, lönegraden A 21 (förste revisor) få anses lämpligt avvägd. Personalsektionschefen skall självfallet i alla avseenden vara underställd chefen för kanslibyrån. Viktigare frågor rörande personalplanering bör underställas riksgäldsdirektören, som efter samråd med byråcheferna fattar beslut. Lämpligt torde vara att chefen för personalsektionen — vilket organisationsnämnden förutsatt skola regelmässigt ske — tillika utses till verkets organisationsföredragande; i sådan egenskap bör han föredraga ärenden direkt för riksgäldsdirektören.

Såsom närmaste man bör personalsektionschefen med hänsyn till önskvärdheten av största möjliga kontinuitet och enhetlighet vid behandlingen av avlönings- och pensionsärenden samt övriga personalfrågor ha en relativt kvalificerad ersättare, förslagsvis i lönegraden A 19 (revisor). Såsom ytterligare motiv härför kan anföras, att ifrågavarande tjänsteman kommer att få vissa kontrolluppgifter, som för närvarande åvilar en tjänsteman på revisionsbyrån i samma lönegrad. I övrigt skulle personalen på denna sektion utgöras av biträden, därav två mera kvalificerade. Personaluppsättningen på sekretariatet skulle under sektionsschefen utgöras av en jurist i befordringsgången samt personal för skrivbyrån; ett kvalificerat biträde erfordras för huvudsakligen registratörs göromål och utländsk korrespondens.

Beträffande nyssnämnda juristbefattning i befordringsgången (för närvarande med $\frac{3}{4}$ tjänstgöring) är denna erforderlig icke blott för handläggningen av vissa juridiska ärenden utan jämväl för protokollskrivning samt utredningar av olika slag. Med hänsyn härtill torde även i fortsättningen behov föreligga av ifrågavarande befattning, vilken f. n. är uppförd i lönegrad A 19.

Kanslibyrån skulle sålunda i enlighet med vad som nu förordats få följande organisation.

K a n s l i b y r å n	
Byråchef (B 1)	
<i>Sekretariatet</i>	<i>Personalsektionen</i>
(med skrivbyrån)	
1 förste byråsekreterare (A 23), sektionschef	1 förste revisor (A 21), sektions- chef
1 byråsekreterare (A 19) (jurist i befordringsgången)	1 revisor (A 19)
Biträdespersonal	Biträdespersonal

Finansbyrån

Arten och omfattningen av finansbyråns arbetsuppgifter framgår av redogörelsen på s. 13—14 i organisationsnämndens rapport. Inrättandet av denna byrå — genom att sammanföra de egentliga å den nuvarande obligationsbyrån handlagda emissionsärendena och räkenskapsbyråns arbetsuppgifter — innebär enligt fullmäktiges uppfattning ett gott grepp i syfte att ernå en slagkraftig organisation inom denna centrala gren av riksgäldskontorets rörelse, som avser upplåningsverksamheten och medelsförvaltningen. Finansbyrån bör härutöver anförtros riksgäldskontorets uppgifter i samband med lönsparandet. För att byrån skall kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina viktiga arbetsuppgifter, måste byrån utrustas med ett jämförelsevis stort antal kvalificerade tjänstemän. Närmast under byråchefen men överordnad de båda sektionscheferna skulle enligt organisationsnämndens förslag finnas en tjänsteman i byrådirektörs grad, vilken tillika skulle fungera såsom byråchefens ställföreträdare. Det torde få förutsättas, att ifrågavarande tjänsteman i första hand skall medverka vid handläggningen av emissions- och lånefrågor.

Organisationsnämnden har föreslagit, att byrådirektören skulle placeras i lönegraden A 24 och chefen för emissionssektionen i A 21. Vid förhandlingar mellan representanter för fullmäktige samt för Statstjänstemännens riksförbund och den därtill anslutna Riksgäldstjänstemännens förening har enhälligt förordats en högre löneställning för dessa tjänstemän, nämligen A 26 för byrådirektören och A 23 för sektionschefen. Med hänsyn till de synnerligen ansvarsfulla arbetsuppgifter, som kommer att åvila ifrågavarande tjänstemän, samt till de stora krav på ekonomisk skolning och erfarenhet som måste ställas på dessa befattningshavare, har fullmäktige ansett sig böra godkänna vad sålunda förordats.

Till nuvarande obligationsbyrån är knuten en expert med ekonomisk utbildning för undersökningar och utredningar i särskilt kreditmarknadsfrågor m. m. Denne tjänsteman, som för närvarande tjänstgör på halvtid, bör efter omorganisationen placeras på finansbyråns emissionssektion och därvid med hänsyn till nämnda kvalificerade arbetsuppgifter bibehållas i sin nuvarande lönegrad A 23 (förste aktuarie). Man torde vidare böra räkna med att hans tjänstgöring framdeles måste utsträckas från halvtid till heltid. På sektionen synes i övrigt böra placeras några biträden. Personaluppsättningen inom emissionssektionen skulle enligt detta förslag i stort sett motsvara den, som enligt nuvarande organisation är mera stadigvarande avdelad inom obligationsbyrån för handläggning av emissions- och lånefrågor. Under tider, då låneemissioner pågår, måste personalen förstärkas genom biträden från andra byråer och eventuellt även med tillfälligt anställd personal.

Även i fråga om räkenskapssektionen har organisationsnämnden föreslagit, att sektionschefen skulle placeras i lönegraden A 21. Enl. fullmäktiges mening är en högre lönegradsplacering motiverad med hänsyn till det ökade ansvar, som efter omorganisationen kommer att ställas på denna tjänsteman. Han kommer nämligen tillsammans med sin närmaste man, för närvarande en revisor i A 19, att få övertaga en icke oväsentlig del av de arbetsuppgifter beträffande medelsförvaltningen, som för närvarande åligger byråchefen på räkenskapsbyrån. Sektionschefen har vidare att utarbeta redogörelser för riksgäldskontorets verksamhet (årsboken och berättelsen till riksdagen) samt

verkställa beräkningar av lånebehovet m. m. Han måste besitta ingående kännedom om statsfinanserna och den statliga bokföringsorganisationen. De kvalificerade göromål, som kommer att åvila ifrågavarande tjänsteman, gör det enligt fullmäktiges mening befogat, att han placeras i 23:e lönegraden, vilken i regel tillämpas för närmast jämförliga tjänstemän i statsförvaltningen. Denna placering har även förordats i förut omnämnda förhandlingsöverenskommelse.

Vad angår den föreslagna revisorn på räkenskapssektionen skulle dennes arbetsuppgifter efter omorganisationen bli så väsentligt utökade, att en placering i A 21 är motiverad. I sammanhanget må särskilt framhållas, att revisorn skall svara för den interna kontrollen av utanordningar och inkomst-reversal ävensom huvudbokföringen, vilken för närvarande jämte andra uppgifter åligger de två högsta tjänstemännen på revisionsbyrån.

Beträffande personalen i övrigt på räkenskapssektionen och den därtill hörande kassaexpeditionen föreslås i jämförelse med organisationen av den nuvarande räkenskapsbyrån bl. a. följande ändringar. Befattningen såsom kassakontrollant i A 15 ersättes i samband med innehavarens pensionering den 1 juli 1960 med en befattning som förste kontorsskrivare i A 12 (kassakontrollant). I samband med att upphandlingsdetaljen såsom redan nämnts skulle överflyttas från räkenskapsbyrån till kanslibyrån kan vidare en av de två på räkenskapsbyrån nu bokförda förste kammarskrivarna undvaras på räkenskapssektionen. Härjämte skulle kassaexpeditionen övertaga det arbete, som för närvarande ombesörjes av statsskuldboksbyråns expedition, varigenom två i denna sistnämnda expedition hittills sysselsatta kvalificerade biträden skulle lösgöras för andra arbetsuppgifter. Denna fråga beröres närmare i det följande.

Slutligen må nämnas, att kassörsbefattningen torde böra bibehållas tills vidare, varjämte på räkenskapssektionen lämpligen bör redovisas ytterligare en i den nuvarande kontorsorganisationen ingående revisor (A 19).

Finansbyråns organisation föreslås sålunda bli följande:

F i n a n s b y r å n

Byråchef (B 1)

1 byrådirektör (A 26)

Emissionssektionen

1 kamrerare (A 23), sektionschef
1 förste aktuarie (A 23), expert i
kreditmarknadsfrågor
Biträdespersonal

Räkenskapssektionen

1 kamrerare (A 23), sektionschef
1 förste revisor (A 21)
1 kassör (A 19)
1 revisor (A 19)¹
1 amanuens i reglerad befordrings-
gång (A 13—A 19)¹
1 förste kammarskrivare (A 17)¹
Biträdespersonal

Organisationsnämnden har med hänsyn till den centrala ställning, chefen för finansbyrån intager i riksgäldskontorets organisation, ansett det vara lämpligt, att han fungerar såsom riksgäldsdirektörens ställföreträdare, vilket uppdrag är förenat med särskild ersättning. Otvivelaktigt skulle en sådan

¹ Rörlig personal.

anordning såtillvida vara till fördel för verket, som den skulle öka möjligheten att till den viktiga posten såsom chef för finansbyrån förvärva en person, som besitter ingående kännedom om emissionsverksamhet och upplåningsfrågor i allmänhet. Förslaget är sålunda värt allt beaktande, men syftet med detsamma skulle också kunna vinnas genom en högre lönegradsplacement för ifrågavarande byråchef utan att direkt knyta ställföreträderskapet till denna tjänst. Frågan torde emellertid kräva ytterligare övervägande. Med hänsyn härtill torde någon ändring icke nu böra göras i gällande regler för utseende av ställföreträdare för riksgäldsdirektören. Fullmäktige vill därför såsom hittills förbehålla sig full valfrihet i nu nämnt hänseende.

Obligationsbyrån

Byråns arbetsuppgifter samt fördelningen av dessa på olika avdelningar enligt organisationsnämndens förslag framgår av rapporten på s. 14—15. Förslaget att till en ny obligationsbyrå sammanföra dels den nuvarande statskuldboksbyrån och dels de arbetsuppgifter från den nuvarande obligationsbyrån, som enligt förslaget icke skall överföras till finansbyrån, har i det föregående i princip tillstyrkts. Även för obligationsbyrån har nämnden förordat en uppdelning av arbetet på två sektioner, var och en med en sektionschef, direkt underställd byråchefen.

Nämnden har såsom grund för sitt förslag till sektionsindelning gjort åtskillnad mellan sådana göromål, som äger samband med räntelån, och sådana, som hör samman med premielånen. En ur arbetssynpunkt lämpligare indelningsgrund torde emellertid vinnas, därest indelningen sker enligt det andra av nämnden diskuterade alternativet, nämligen på basis av om obligationerna är inskrivna eller icke. Därest så sker skulle den nuvarande statskuldboksbyrån såsom en naturlig och obruten arbetsenhet uppgå i och bilda den ena sektionen, för inskrivna obligationer eller statsskuldbokssektionen, och de olika arbetsgruppernas kontinuitet skulle då icke behöva sprängas genom konstruktioner, som i praktiken skulle visa sig svåra att strikt tillämpa. Sektionen för inskrivna obligationer bör lämpligen benämnas *statsskuldbokssektionen* och sektionen för icke inskrivna obligationer *vinst- och kupongsektionen*, vilka benämningar i huvudsak täcker sektionernas arbetsuppgifter.

Enligt nämndens uppfattning skulle sektionschefernas arbetsuppgifter och ställning närmast svara mot någon av lönegraderna A 19 eller A 21. Beträffande chefen för statsskuldbokssektionen må emellertid framhållas, att de omfattande arbetsuppgifter, som nu åligger motsvarande tjänst i nuvarande organisation och vilka icke kommer att ändras genom omorganisationen, synes motivera, att löneställningen för denna tjänst bibehålles i lönegraden A 23 (kamrerare). Chefen för vinst- och kupongsektionen torde däremot böra placeras i lönegraden A 21.

Den nuvarande statsskuldboksbyrån är uppdelad i två avdelningar, inskrivningsavdelningen och valvsavdelningen. Denna indelning bör tills vidare bibehållas i den nya organisationen.

På inskrivningsavdelningen torde liksom nu böra placeras en förste revisor i A 21 och en revisor (korrespondent) i A 19 samt dessutom erforderlig biträdespersonal.

Av de olika arbetsgrupper, som ingår under inskrivningsavdelningen, har organisationsnämnden särskilt berört den grupp, som sysslar med vinstsök-

ning i fråga om inskrivna premieobligationer. Utredningen har givit vid handen, att en viss minskning av biträdespersonalen inom denna arbetsgrupp är möjlig att genomföra. Såsom en konsekvens av inskrivningsstoppet och inlösen av 1945 års premielån har vissa åtgärder i sådant avseende redan genomförts, och en fortsatt successiv minskning av personalen är avsedd att ske i anslutning till kommande inlösen av premielån. Nämnden har vidare föreslagit, att statsskuldboksbyråns nuvarande expedition skulle nedläggas, varvid dess arbete skulle övertagas av finansbyråns kassaexpedition. Även denna omläggning skall genomföras. Den minskning av behovet av biträden inom statsskuldbokssektionen, som kan ernås genom här avsedda åtgärder, beröres närmare i det följande.

Organisationsnämnden har i övrigt icke närmare ingått på organisationen av statsskuldbokssektionen. Det är emellertid lämpligt att till valvsavdelningen från den nuvarande obligationsbyrån överflytta värden av i dess valv förvarade värden, såsom premieobligationer avsedda för försäljning på avbetalning genom riksgäldskontorets kommissionärer samt värdehandlingar tillhörande vissa reparationsfonder m. m. Denna utvidgning av valvsavdelningens arbetsuppgifter kan genomföras utan ökning av avdelningens personal.

Arbetet inom valvsavdelningen kommer att minska såsom en följd av det förut omnämnda inskrivningsstoppet för premieobligationer, men avdelningen kommer ännu under några år att ha en stor stock av premieobligationer att förvalta, samtidigt som inskrivningarna av räntebärande obligationer kommer att successivt öka. Avvecklingen av de nu inskrivna premieobligationerna kommer dessutom att innebära ett betydande arbete för valvsavdelningen. En indragning av valvsavdelningen såsom en särskild enhet i organisationen kan sålunda icke bli aktuell under de närmast följande åren. Inskrivningsstoppets inverkan på avdelningens arbete bör emellertid följas med uppmärksamhet och frågan om en omläggning av valvsorganisationen bör upptagas till övervägande, så snart ytterligare ett antal äldre premielån inlösts.

Chefen för statsskuldboksbyråns valvsavdelning är för närvarande en tjänsteman i lönegraden A 24 (byrådirektör). Det är emellertid i gällande personalförteckning för riksgäldskontoret fastslaget, att befattningen vid nuvarande innehavarens avgång, vilken kommer att äga rum vid utgången av juni månad 1960, skall ändras till en tjänst i lönegraden A 21 (kamrerare). Ansvar för de inskrivna och i statsskuldboksbyråns valv förvarade obligationerna åligger förutom chefen två andra tjänstemän. Under senare år har eftersträvat att för den egentliga valvstjänsten minska antalet högre befattningshavare och ersätta dessa med kvalificerad biträdespersonal. Sålunda har den ändringen redan vidtagits, att en förste kammarskrivare ersatts av en förste kontorsskrivare. Erfarenheterna av denna anordning har varit enbart goda, och det torde vara lämpligt att vid organisationen av den nya valvsavdelningen nu gå ytterligare ett steg på den inslagna vägen genom att från valvstjänsten frigöra en befattningshavare i revisorsgraden och ersätta även denne med en förste kontorsskrivare. Valvsavdelningen skulle alltså tills vidare komma att utgöras av en kamrerare i A 21 och två förste kontorsskrivare i A 12.

Vad angår personaluppsättningen på vinst- och kupongsektionen torde — förutom chefen, förste revisor i A 21, och biträdespersonal — tills vidare

böra placeras 1 revisor (A 19) och 1 förste kammarskrivare (A 17). Sistnämnda båda tjänstemän skulle ingå i den rörliga personalreserven.

Obligationsbyråns organisation skulle sålunda enligt det nu förordade förslaget bli följande:

O b l i g a t i o n s b y r å n

Byråchef (B 1)

Statsskuldbokssektionen

(Inskrivningsavdelningen)

1 kamrerare (A 23), sektionschef
1 förste revisor (A 21)
1 revisor; korrespondent (A 19)
Biträdespersonal

Vinst- och kupongsektionen

1 förste revisor (A 21), sektionschef
1 revisor (A 19)¹
1 förste kammarskrivare (A 17)¹
Biträdespersonal

Valvsavdelningen (vårdare)

1 kamrerare (A 21)
2 förste kontorsskrivare (A 12)

REVISIONEN

Organisationsnämndens förslag innebär en omläggning av det revisionsarbete, som för närvarande utföres av revisionsbyrån. Den kamerala revision, som skall verkställas av den föreslagna revisionsavdelningen, skulle i vad avser bokföringen av riksgäldskontorets inkomster och utgifter samt utbetalningen av avlöningar, pensioner m. m. väsentligen begränsas till granskning genom stickprov. Det förutsättes härvid, att samtliga räkenskapshandlingar samt avlönings- och pensionslistor förgranskas på respektive finans- och kanslibyråerna. Denna kontroll torde tillsammans med revisionsavdelningens stickprovsgranskning på ett betryggande sätt tillgodose de krav, som bör ställas på revisionen av riksgäldskontorets medelsredovisning. Ifrågasvarande kontrollanordningar överensstämmer med vad som numera tillämpas inom statsförvaltningen.

Den föreslagna omläggningen synes böra genomföras i enlighet med organisationsnämndens förslag. Den nya revisionsavdelningen bör sålunda utgöras av en förste revisor i lönegraden A 23 samt ett eller två biträden. Vad härfter beträffar kontrollen över värdeförvaltningen och kassor skulle denna enligt förslaget utövas av den nya revisionsavdelningen i minst samma utsträckning som för närvarande sker genom revisionsbyrån. Såsom redan nämnts skulle postöppningen övertagas av kanslibyrån.

Vid övergång till den nya ordningen bör, i anslutning till vad nämnden ifrågasatt, efter samråd med riksdagens revisorer, revisionsavdelningens arbetsuppgifter och arbetssätt noga fixeras. Förste revisorns arbetsuppgifter bör härvid anges i en detaljerad av fullmäktige fastställd, konfidentiell instruktion, i vilken jämväl omfattningen av stickprovsgranskningen bör angivas. Härav följer, att de nuvarande anvisningarna rörande revisionen i tjänstgöringsordningen bör ersättas med allmänt hållna bestämmelser. Revisionsavdelningen förutsättes i likhet med den nuvarande revisionsbyrån bli direkt underställd fullmäktige.

¹ Rörlig personal.

BITRÄDESPERSONALEN

Riksgäldskontorets biträdespersonal är fördelad på lönegraderna A 12 (förste kontorsskrivare), A 10 (kontorsskrivare), A 9 (kontorist) och A 7 (kameraltjänstgörande) samt biträden i reglerad befordringsgång. Kontoristbefattningarna infördes för riksgäldskontorets vidkommande i samband med 1953 års tjänsteförteckningsrevision och knöts då i likhet med vad fallet är beträffande biträdesbefattningarna i 10:e och 12:e lönegraderna till vissa bestämda arbetsuppgifter. Kameraltjänstgörandesbefattningarna är däremot numera att betrakta väsentligen som en påbyggnad av den reglerade befordringsgången för biträdespersonal. Vikariatsförordnanden meddelas icke på sistnämnda tjänster.

Såsom redan inledningsvis omnämnts, har det av riksgäldsdirektören på fullmäktiges uppdrag utarbetade fullständiga förslaget till omorganisation av riksgäldskontoret, såvitt avsåg biträdespersonalen, varit föremål för förhandlingar med Statstjänstemannaförbundet och riksgäldskontorets därtill anknutna kvinnliga personalförening. Den förhandlingsöverenskommelse, som därvid träffades och som fullmäktige funnit sig böra biträda, innebär, att ytterligare två förste kontorsskrivartjänster i A 12 och likaledes ytterligare två kontorsskrivartjänster i A 10 skulle tillkomma utöver i nuvarande personalförteckning för riksgäldskontoret upptagna sex förste kontorsskrivare i A 12 och åtta kontorsskrivare i A 10. Härvid har förutsatts, att ur den nuvarande personalorganisationen skulle utgå en tjänst som e. o. förste kontorsskrivare (A 12) och två tjänster som e. o. kontorsskrivare (A 10) samt att en översyn skulle ske framdeles av löneställningen för sektionscheferna underställd personal med hänsyn tagen till arbetsuppgifternas art. — I övrigt föreslår fullmäktige, att samtliga nuvarande ordinarie befattningar i kontorist- och kameraltjänstgörandesgraderna (A 9 och A 7) skall bibehållas tills vidare. En av kontoristtjänsterna, som för närvarande är vakant, kommer härvid att besättas med en vaktmästare, som för närvarande innehar extra tjänst i samma lönegrad (A 9) såsom arkivtjänsteman.

De högre biträdesbefattningarnas anknnytning till bestämda arbetsuppgifter har visat sig medföra en viss stelhet och orörlighet, som varit till hinder för ett effektivt utnyttjande av personalen och en smidig anpassning till de skiftningar i fråga om arbetets art och omfattning, vilka, såsom organisationsnämnden påpekat, är så karakteristiska för riksgäldskontorets verksamhet. Systemet har även haft till följd, att vikariatsförordnanden i regel ansetts böra meddelas vid vakans å någon av de ifrågakvarande tjänsterna. Fullmäktige anser, att en ökad rörlighet i fråga om biträdespersonalens utnyttjande i möjligaste mån bör såsom ett led i den tidigare omnämnda centrala personalplaneringen eftersträvas. Beträffande förste kontorsskrivartjänsterna torde emellertid i allmänhet befinnas ändamålsenligt att såsom hittills utplacera dem på viss angiven byrå såsom arbetsledare med bestämda arbetsuppgifter, och även beträffande vissa kontorsskrivartjänster torde detta bli fallet. I övrigt torde det få ankomma på personalplaneringen att tillse att biträdespersonalen, såväl den befordrade som den icke befordrade, blir effektivt utnyttjad inom de verksamhetsområden, där de vid varje tillfälle bäst behövs. Vikariatsförordnanden vid uppkommande ledigheter bör härvid i princip icke meddelas i andra fall än då verksamheten med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning finner detta nödvändigt. Fullmäktige

kommer härjämte att ha sin fortsatta uppmärksamhet inriktad på att de besparingar i fråga om personalkostnader, som möjliggöres i samband med inlösen av äldre premielån, tillvaratages.

VAKTMÄSTARPERSONALEN

Riksgäldskontorets vaktmästarorganisation utgöres för närvarande av 1 övervaktmästare (Ao 11), 1 förste riksgäldsvaktmästare (Ao 9) samt 5 riksgäldsvaktmästare (Ao 7); 1 förste riksgäldsvaktmästarbefattning och 2 riksgäldsvaktmästarbefattningar är sedan länge vakanta. Härtill kommer, att en av de 5 riksgäldsvaktmästarna sedan fem år tillbaka bestrider en tjänst i lönegraden Ag 9 såsom föreståndare för riksgäldskontorets arkiv och statsskuld-boksbyråns aktsamling. Den egentliga vaktmästarkåren har sålunda successivt nedbringats från inalles 10 till 6 befattningshavare; dessutom finns icke längre såsom tidigare några extra vaktmästare, fränsett en för bevakning av riksgäldskontorets expeditiionslokal arvodesanställd, pensionerad f. d. polisman.

Någon nyrekrytering till vaktmästarkåren har icke på länge förekommit, och genomsnittsåldern för de kvarvarande vaktmästarna är så hög som ca 52 år. Dessa omständigheter gör att man nu måste taga ställning till frågan, huruvida en förstärkning av vaktmästarkåren är påkallad eller om andra utvägar bör sökas för att täcka det servicebehov, som vaktmästarna hittills avsett att fylla. Vid övervägandet av detta spörsmål har det befunnits ändamålsenligt att tills vidare icke vidtaga någon åtgärd för att utfylla vakanserna i vaktmästarorganisationen utan i stället i erforderlig utsträckning anlita biträdespersonal för budskickning inom verket. Om nu förordade anordningar visar sig slå väl ut torde — i mån av framtida uppkommande vakanser — antalet vaktmästare kunna ytterligare successivt minskas; vid övergående arbetsanhopningar, såsom vid premielånskonverteringar och andra låneemissioner, torde behovet av vaktmästarpersonal kunna fyllas genom anlitande av tillfällig personal eller under tid, då riksdagssession ej pågår, genom lån av vaktmästare från riksdagens ekonomibyrå. I organisationen bör emellertid nu upptagas 1 övervaktmästare (A 11), 1 förste riksgäldsvaktmästare (A 9) samt 4 riksgäldsvaktmästare (A 7). Den förutnämnde föreståndaren för riksgäldskontorets arkiv och statsskuld-boksbyråns aktsamling torde i samband härmed böra slutgiltigt överföras från vaktmästarkåren till en tjänst i A 9 med tjänstetiteln kontorist.

REKRYTERINGSFRÅGAN

En fråga, som under senaste tiden alltmer aktualiserats för riksgäldskontorets vidkommande, är rekryteringen av personal, framför allt till de högre karriärerna inom kontoret. Att så blivit fallet beror till en del på den restriktiva anställningspolitik, som i anslutning till pågående rationaliseringar tillämpats under en följd av år, särskilt accentuerad efter inskrivningsstoppet för premieobligationer och inför förestående omorganisation, och som i förening med en hög avgångsfrekvens avsevärt nedbringat riksgäldskontorets personalresurser; under de senaste fem åren har personalen minskat med 16 tjänstemän. Såsom ur rekryteringssynpunkt särskilt oroande framstår den osedvanligt höga medelåldern — ca 45 år — för de tjänstemannakategorier,

ur vilka riksgäldskontorets högre och högsta tjänstemän normalt sett skall rekryteras. Till en icke oväsentlig del beror det nu aktuella rekryteringsläget emellertid på den starka ansvällning av personalen, som inom en relativt kort tidrymd ägde rum i samband med de arbetskrävande folklånen under krigsåren. I stor utsträckning kom denna personal, särskilt i mellangraderna, att även i fortsättningen fast knytas till riksgäldskontoret, och därmed försvårdades i hög grad en kommande successiv naturlig personalrekrytering.

Under de senaste åren har knappast förekommit någon egentlig rekrytering av personal i riksgäldskontoret — senaste nyanställning av kontorsbiträdesaspiranter skedde för över två år sedan, medan någon rekrytering inom de högre karriärerna icke förekommit på fyra år — trots att avgången på personal, delvis genom pensionering, varit betydande. Under de nu närmast följande åren kommer personalen att ytterligare minska till följd av beräknelig naturlig avgång, vilken för perioden 1/8 1960—30/6 1965 uppgår till 17 tjänstemän (2 byråchefer, 1 förste revisor och 14 biträden). Denna minskning torde såvitt nu kan bedömas icke vara möjlig att uppväga ens genom verkningarna av inskrivningsstoppet och de ytterligare rationaliseringsåtgärder, som kan visa sig möjliga att genomföra. Mot bakgrunden av det nu anförda synes det, även med beaktande av att det ökade personalbehovet vid förestående premielånskonverteringar är avsett att väsentligen tillgodoses genom anlitande av tillfälliga biträden, sannolikt att fullmäktige ganska snart kan bli nödsakade att upptaga frågan om en viss nyrekrytering av personal.

Riksgäldskontorets personalorganisation upptar för närvarande följande befattningar i kammarskrivarkarriären, nämligen 3 förste kammarskrivare i Ao 17, 1 förste kammarskrivare i Ae 17, som tjänstgör som t. f. revisor på ekonomibyrån, samt 4 kammarskrivare i Ae 15. Av dessa tjänster uppehålls för närvarande två förste kammarskrivartjänster med vikariatslöneförordnande samt två e. o. kammarskrivartjänster i Ae 15. Dessutom är 2 kammarskrivarbefattningar i Ao 14 uppförda på övergångsstat. Den ena av dessa två befattningar kommer att bortfalla i och med att innehavaren, som tillika uppehåller en e. o. kammarskrivartjänst i Ae 15, avgår med pension från och med den 1 juli 1960. Den andra kammarskrivartjänsten på övergångsstat innehaves av en tjänsteman, som sedan många år bestrider en icke ordinarie högre tjänst i statens sakrevision, och måste sålunda tills vidare bibehållas.

Någon nyrekrytering till kammarskrivarkarriären har icke förekommit under de senaste 13 åren. Karriären torde emellertid böra bibehållas tills vidare och viss nyrekrytering ske inom densamma.

Av de ovan omnämnda i riksgäldskontorets personalorganisation för närvarande upptagna befattningarna i kammarskrivarkarriären föreslås 2 förste kammarskrivartjänster skola bibehållas.

VISSA RATIONALISERINGSFRAGOR

Ett av huvudsyftena med organisationsnämndens undersökningar har, såsom tidigare angivits, varit att studera, huruvida rationaliseringar, eventuellt genom ökad maskinanvändning, kunde vara möjliga beträffande de mera personalkrävande arbetsrutinerna inom riksgäldskontoret. De rutiner, som sålunda specialstuderats, har främst varit dragningarna på premielånen samt vidare vinstsökning och vinstutbetalning.

Vad angår dragningsarna på premielånen har nämnden undersökt möjligheterna ur såväl teknisk som ekonomisk synpunkt att ersätta nuvarande manuella dragningsförfarande med ett maskinellt sådant, närmare bestämt genom generering av slumpstal med elektronisk databehandlingsmaskin. De härvid framkomna resultaten torde, såsom organisationsnämnden framhållit, göra det befogat, att riksgäldskontoret föranstaltar om ytterligare utredning i ämnet. En sådan utredning kommer snarast att igångsättas av fullmäktige. Först när resultatet av utredningen föreligger, blir det möjligt för fullmäktige att taga slutlig ställning i denna fråga. Även i övrigt kommer organisationsnämndens undersökningar i syfte att nedbringa personalbehovet genom ökad användning av maskinella hjälpmedel att nu fullföljas.

PERSONALBEHOVET

Nedanstående sammanställning utvisar personalens storlek och fördelning på olika lönegrader enligt här ovan förordade förslag jämfört med nuvarande — faktiska — personalorganisation (per 1/1 1960) inom riksgäldskontoret (ordinarie och icke-ordinarie).

Lönegrad	Tjänstebestämmning	Nuv. personalorganisation (ord. och icke-ord. tjänster) 1/1 1960	Föreslagen personalorganisation (ord. och icke-ord. tjänster) 1/7 1960	Ökning + Minsk. —
B 1	Byråchef (riksgäldssekreterare, riksgäldskommissarie)	5	3	—2
A 26	Byrådirektör	—	1	+1
A 24	»	1	—	—1
A 23	Förste byråsekreterare, förste revisor, kamrerare, förste aktuarie	5	6	+1
A 21	Förste revisor, kamrerare	5	5	—
A 19	Byråsekreterare, kassör, revisor ...	6	6	—
A 17	Amanuens i befordringsgången ...	1	1	—
A 17	Förste kammarskrivare	2	2	—
A 15	Kammarskrivare	2	—	—2
A 12	Förste kontorsskrivare	7	8	+1
A 11	Övervaktmästare	1	1	—
A 10	Kontorsskrivare	10	10	—
A 9	Förste riksgäldsvaktmästare	1	1	—
A 9	Kontorist	3	4	+1
A 9	Arkivtjänsteman	1	—	—1
A 7	Kameralbiträde	24	24	—
A 7	Riksgäldsvaktmästare	5	4	—1
A 5	Kontorsbiträde	25	20	—5
A 3	»	1	1	—
A 1	Kontorsbiträdesaspirant	1	1	—
Arvodes-tjänst	Ordningstvakt	1	1	—
		107	99	—8

Av tablån framgår, att antalet tjänstemän i riksgäldskontoret, som enligt motsvarande tablå i organisationsnämndens rapport (sid. 7) den 1 juli 1959 utgjorde 114, den 1 januari 1960 nedgått till 107 och efter genomförande av det framlagda förslaget skulle utgöra 99. Härvid har emellertid frånräknats fyra tjänstemän, som kommer att avgå först någon tid efter den 1 juli 1960. Vidare bör i detta sammanhang framhållas, att sju av de i tablån härovan upptagna tjänstemännen har avkortad tjänstgöring (i regel $\frac{1}{2}$ -tid).

Riksgäldskontorets avlöningskostnader, kalkylerade efter nuvarande lönenivå, kan från början av 1958 till början av 1960 beräknas ha nedgått med i runt tal 200 000 kronor, huvudsakligen till följd av vidtagna rationaliseringsåtgärder, främst inskrivningsstoppet för premieobligationer. Ett genomförande av den i det föregående föreslagna omorganisationen av riksgäldskontoret har beräknats medföra en ytterligare besparing i fråga om personalkostnaderna med sammanlagt ca 135 000 kronor för år.

PERSONALFÖRTECKNING FÖR RIKSGÄLDKONTORET

Beträffande frågan om personalens fördelning på ordinarie och icke ordinarie befattningar må erinras om att den starka ansvällningen av statsskulden efter den senaste omorganisationen av riksgäldskontoret år 1947 i förening med nödvändigheten att i någon mån förbättra befodringsutsiktterna för särskilt personal i mellangraderna samt för biträdespersonalen föranlett inrättandet av ett antal extra ordinarie tjänster i A 21 (förste revisor), A 19 (revisor), A 12 (förste kontorsskrivare), A 10 (kontorsskrivare) och A 7 (kameralbiträde), samtidigt som tidigare motsvarande ordinarie tjänster i lägre lönegrad ställts vakanta. Härjämte har i vissa fall vikariatslöneförordnanden på längre tid meddelats. Allt detta har gjort personalredovisningen svåröverskådlig.

Vid den nu företagna översynen har det synts önskvärt, att befattningar, varav ett mera permanent behov ansetts föreligga, ordinariesättes. Vad särskilt angår den nya obligationsbyråns statsskuldbokssektion, där arbetsvolymen väntas komma att minska till följd av inskrivningsstoppet för premieobligationer, må å andra sidan framhållas, att sektionen under de närmast följande åren fram till år 1964 kommer att belastas med ett betydande extraarbete i samband med konverteringar av premielån. Även för denna sektion erfordras därför en fast kader av ordinarie tjänstemän. Efter år 1963 kan däremot väntas en sådan nedgång i arbetsbördan för denna sektion, att en förnyad översyn av dess organisation då bör bli aktuell. Till följd av en naturlig personalavgång från riksgäldskontoret fram till år 1964 kommer en eventuell krympning av personalorganisationen på statsskuldbokssektionen att kunna genomföras utan hinder av att vissa tjänster därstädes innehas av ordinarie tjänstemän. Detta innebär, att tillsättning av ledigbliven ordinarie tjänst icke kommer att ske utan att dessförinnan behovet av tjänstens återbesättande noga prövats.

Utifrån nu återopade synpunkter föreslås, att sammanlagt 88 tjänster i riksgäldskontoret — varav 20 kontorsbiträdestjänster — uppföres på ordinarie stat i enlighet med här nedan intagen tablå, som till jämförelse jämväl uppftar motsvarande uppgifter enligt nu gällande personalförteckning.

Lönegrad	Tjänstebestämmning	Gällande personalförteckn.	Förslag till ny personalförteckn.	Ökning + Minsk. —
Bp 6	Riksgäldsdirektör och chef för riksgäldskontoret	1	1	—
Bo 1	Byråchef (riksgäldssekreterare, riksgäldskommissarie)	5	3	— 2
Ao 26	Byrådirektör	—	1	+ 1
Ao 24	»	1	—	— 1
Ao 23	Förste byråsekreterare, förste revisor, kamrerare	4	5	+ 1
Ao 21	Förste revisor, kamrerare	—	5	+ 5
Ao 19	Kassör, revisor	7	5	— 2
Ao 17	Förste kammarskrivare	3	2	— 1
Ao 14	Kammarskrivare (övergångsstat)..	2	1	— 1
Ao 12	Förste kontorsskrivare	6	8	+ 2
Ao 11	Övervakningsmästare	1	1	—
Ao 10	Kontorsskrivare	8	10	+ 2
Ao 9	Förste riksgäldsvaktmästare	2	1	— 1
Ao 9	Kontorist	4	4	—
Ao 7	Kameraltjänstgörande	17	17	—
Ao 7	Riksgäldsvaktmästare	7	4	— 3
Ao 5	Kontorsbiträde	30 ¹	20 ¹	— 10
		98	88	— 10

¹ Fullmäktige i riksgäldskontoret äger tillsätta det ytterligare antal ordinarie tjänster såsom kontorsbiträden i lgr Ao 5, som betingas av grunderna för den reglerade beföringsgången.

Den nya personalförteckningen torde böra tillämpas från och med den 1 juli 1960. Anmärkas må emellertid, att antalet byråchefer under juli 1960 (en av de nuvarande byråcheferna avgår med pension den 1 augusti) kommer att utgöra fyra.

Beträffande den för budgetåret 1960/61 erforderliga medelsanvisningen till avlöningar vid riksgäldskontoret kommer fullmäktige att avlåta särskild skrivelse till bankoutskottet.

HEMSTÄLLAN

Under återopande av det ovan anförda får fullmäktige hemställa, att bankoutskottet måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av fullmäktige i det föregående framlagda förslag till omorganisation av riksgäldskontoret, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1960,

dels ock bemyndiga delegerade för riksdagens verk att vidtaga de ändringar i tjänste- och personalförteckningarna för riksgäldskontoret, som påkallas av nämnda omorganisationsförslag.

Stockholm den 31 mars 1960

På riksgäldsfullmäktiges vägnar:

GÖSTA RENLUND

/ Torsten Bjerlöw

RAPPORT

rörande

**ÖVERSYN AV RIKSGÄLDSKONTORETS OCH
RIKSDAGENS EKONOMIBYRÅS
ORGANISATION**

avgiven av

STATENS ORGANISATIONSNAMND

den 13 januari 1960

INNEHALLSFÖRTECKNING

	Sid.
1. Uppdraget	24
2. Riksgäldskontorets och riksdagens ekonomibyrås nuvarande organisation	25
3. Förslag till ny organisation	29
31. Allmänt	29
32. Kanslibyrån	30
33. Finansbyrån	32
34. Obligationsbyrån	33
35. Revisionen	34
36. Riksdagens ekonomibyrå	35
4. Studerade arbetsrutiner	37
5. Allmänna synpunkter rörande genomförandet av förslaget	39
6. Organisationsschema över riksgäldskontoret	40
7. Bilagor	41

1. UPPDRAGET

Riksdagens år 1958 församlade revisorer har under § 3 av sin berättelse angående riksgäldskontoret diskuterat frågan om kontorets ställning i statsförvaltningen ävensom kontorets organisatoriska uppbyggnad. I berättelsen framfördes förslaget att riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå i rationaliseringssyfte skulle bli föremål för en översyn av statens organisationsnämnd. Målet borde därvid enligt revisorerna vara att åstadkomma en med hänsyn till omfattningen av föreliggande uppgifter väl avpassad, efter moderna administrativa principer uppbyggd byråorganisation.

Fullmäktige i riksgäldskontoret har i ett yttrande över revisorernas berättelse upplyst, att man inom riksgäldskontoret under hösten 1958 igångsatt arbetet med en översyn av organisationen och att förslag i ämnet beräknades kunna överlämnas till 1960 års riksdag.

I bankoutskottets utlåtande angående revisorernas granskning av riksbankens och riksgäldskontorets styrelse och förvaltning (BU 7/59) uttalades rörande den ifrågasatta organisationsundersökningen, att statens organisationsnämnd förutsattes bli i tillfälle att självständigt pröva problemet i dess helhet. Utskottet tillkännagav i utlåtandet som sin uppfattning, att de arbetsuppgifter som för närvarande är anförtrodda riksgäldskontoret också framdeles bör åvila ett riksdagen underställt ämbetsverk och således icke någon av de myndigheter som lyder under Kungl. Maj:t.

På framställning den 23 april 1959 av fullmäktige i riksgäldskontoret uppdrog Kungl. Maj:t den 30 april 1959 åt organisationsnämnden att — i enlighet med vad bankoutskottet i förutnämnda utlåtande anfört — medverka vid översyn av riksgäldskontorets och riksdagens ekonomibyrås organisation.

Organisationsnämnden har under hösten 1959 verkställt undersökningar inom såväl riksgäldskontoret som riksdagens ekonomibyrå. Syftet med dessa har varit i första hand att få underlag för en bedömning av möjligheterna till lämpligare byråindelning, i andra hand att studera huruvida rationaliseringar kunde vara möjliga beträffande de mera personalkrävande arbetsrutinerna, speciellt inom riksgäldskontoret.

Nämndens undersökningar har — efter samråd med ordföranden i riksgäldsfullmäktige samt riksgäldsdirektören — icke inriktats på detaljspörsmål och ej heller på frågor rörande exempelvis lokalplanering eller vaktmästarorganisation.

2. RIKSGÄLDSKONTORETS OCH RIKSDAGENS EKONOMIBYRAS NUVARANDE ORGANISATION

Riksgäldskontorets förvaltning handhas av riksgäldsfullmäktige, som består av sju av riksdagen valda ledamöter. Fullmäktige utser inom eller utom sig en riksgäldsdirektör att vara chef för riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå.

A. Riksgäldskontoret

Riksgäldskontoret är uppdelat på fem byråer. Varje byrå förestås av en chef i lönegrad B 1. Byråerna har huvudsakligen följande uppgifter.

Kanslibyrån

Kanslibyråns arbetsuppgifter kan i stort indelas i tre huvudgrupper, nämligen att vara fullmäktiges sekretariat, att handha förekommande juridiska ärenden och att handlägga personalärenden.

Som fullmäktiges sekretariat upprättar kanslibyrån föredragningslistor till sammanträdena och för protokoll vid dessa. Byrån bereder vidare de flesta ärenden som skall föredragas inför fullmäktige. Kanslibyrån uppsätter och expedierar även fullmäktiges skrivelser och utlåtanden.

De juridiska ärendena sammanhänger främst med riksgäldskontorets depositionsrörelse. Handläggningen består bl. a. i granskning av bouppteckningar och fullmakter. Ärenden beträffande förkomna värdehandlingar och preskriberade fordringar handläggs också av kanslibyråns jurister.

Personalärendena inkluderar avlönings- och pensionsärenden vad gäller personal vid riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå och riksdagsbiblioteket ävensom vid riksdagens revisorers samt justitie- och militieombudsmännens expeditioner.

Räkenskapsbyrån

Denna byrå förvaltar riksgäldskontorets tillgångar och skulder samt bokför alla därmed sammanhängande transaktioner. Till räkenskapsbyrån hör riksgäldskontorets kassaexpedition. Byrån har vidare till uppgift att bereda riksgäldskontoret berörande budgetärenden, att handlägga ärenden i samband med kontorets kontoupplåning samt att uppgöra vissa beräkningar rörande riksgäldskontorets lånebehov. Varje år utarbetar räkenskapsbyrån en årsbok, i vilken redogöres för kontorets verksamhet.

Till räkenskapsbyråns uppgifter hör slutligen också upphandling av inventarier, förbrukningsartiklar m. m.

Obligationsbyrån

Obligationsbyrån handlägger ärenden som har samband med emitterande av statsobligationer och skattkamarväxlar m. m. i den mån handläggningen inte ankommer på annan byrå. Byrån granskar vidare inlösta vinster och kuponger samt kontrollerar och förvarar inlösta obligationer.

Byrån anordnar utlottningarna på premielånen och utger dragningslistorna. Konvertering av statslån handhas av obligationsbyrån i samarbete med statsskuldboksbyrån.

Statsskuldboksbyrån

Riksgäldskontorets depositionsrörelse skötes av statsskuldboksbyrån. Byrån mottager ränteobligationer för inskrivning och expedierar ränteutbetalningarna på de inskrivna obligationerna. För växling och uttag håller byrån ett lager av ränteobligationer.

Sedan den 1 april 1958 mottages icke vidare — med ett obetydligt undantag — premieobligationer för inskrivning i statsskuldboken. Dessförinnan gjorda depositioner finnes emellertid till stort antal. Ifrågavarande obligationer förvaltas av byrån, som efter dragningarna företar s. k. vinstsökning samt betalar ut vinster till deponenterna.

Byrån har en egen kassaexpedition för inskrivningar, uttag m. m., en korrespondensgrupp och en citografanläggning.

Revisionsbyrån

Revisionsbyrån granskar riksgäldskontorets medelsförvaltning och utövar kontroll över förvaltningen av värdehandlingar (inventeringar).

Byrån handhar även kontorets postöppning.

Riksgäldskontorets personal

Totala antalet tjänstemän vid riksgäldskontoret var den 1 juli 1959 förutom riksgäldsdirektören 114. Motsvarande siffra per den 1 juli 1958 var 119.

TABLA 1. Riksgäldskontorets tjänstemän 1.7.1959

Löne-grad	T j ä n s t	Kansli- byrån	Räken- skaps- byrån	Obliga- tions- byrån	Stats- skuld- boks- byrån	Revi- sions- byrån	Summa
B 1	Byråchef	1	1	1	1	1	5
A 24	Byrådirektör				14)		1
23	Förste byråsekr./ kamrerare	1		22)	1	1	5
21	Förste revisor/kamrerare		1	1	1		3
19	Byråsekr./kassör/revisor	11)	1	1	3	1	7
17	Förste kammarskrivare ..		23)				2
15	Kammarskrivare	2	2				4
	Amanuens		1				1
	Biträdes- o. vaktmästar- personal	162)	13	152)	372)	5	86
	Summa	21	21	20	44	8	114

Anmärkningar

- 1) Fullgör ¾-tjänst
- 2) Varav en fullgör ½-tjänst
- 3) Varav en tjänstgör vid riksdagens ekonomibyrå

- 4) Skall vid vederbörandes avgång ersättas med A 21.

Under den tid förevarande organisationsundersökning pågått har antalet tjänstemän, på grund av avgång utan återbesättning, enligt uppgift minskat med ca 5. Minskningen hänför sig till biträdes- och vaktmästarpersonalen.

B. Riksdagens ekonomibyrå

Riksdagens ekonomibyrå är underställd riksgäldsfullmäktige och riksgäldsdirektören. Byrån förestås närmast av en byråchef och är indelad i flera tämligen fristående arbetsgrupper, nämligen för kontorsgöromål med undantag av skrivarbete, för skrivgöromål, för vaktmästargöromål samt för arbeten vid riksdagshusets maskincentral. Förstnämnda grupp benämnes i det följande ekonomibyråns kontor. Utöver dessa arbetsgrupper sysselsättes städerskor, korrekturläsare samt viss tillfällig personal.

Ekonomibyråns kontor

Detta skall infordra och granska anbud på tryckning och bindning av riksdagstrycket. (Beslut om anbudsantagande fattas av fullmäktige.) Vidare ingår i åliggandena att befordra från utskotten och riksdagsledamöterna inkomna manuskript till tryckning och fördela uppdragen mellan de kontraherade tryckerierna. Kontoret granskar sedan även räkningarna från tryckerierna och bokbinderiet. Över riksdagstrycket föres register och uppgöres detaljerad statistik.

Ekonomibyråns kontor ansvarar för vården av riksdagshuset, låter utföra reparationer och inköper inventarier m. m. För större reparationsarbeten resp. inköp erfordras särskilt beslut av riksgäldsfullmäktige. Granskning sker av räkningar på anslagen till riksdagen och riksdagens ekonomibyrå.

På kontoret uträknas lön åt portvakterna (men ej vaktmästarna), städerskorna och ev. övrig tillfälligt anställd personal samt granskas arvodes- och lönelistor beträffande riksdagsledamöter resp. kammar- och utskottspersonal. Personalärenden rapporteras till riksgäldskontoret och i vissa fall till fullmäktige. Ärenden rörande pension åt ovanstående kategorier beredes av byrån.

Ekonomibyråns kontor granskar riksdagsledamöternas reseräkningar.

Kontoret åvilar slutligen vad gäller kyrkomötet en del arbetsuppgifter, som i stort sett motsvarar vad ovan sagts om riksdagstryck och räkningsgranskning.

Skrivbyrån

På skrivbyrån sysselsättes tre biträden med skrivarbete för riksdagsutskott och riksdagsledamöter.

Vaktmästarna

Förmanskapet över dessa utövas av materialförvaltaren (övervaktmästaren). En del av vaktmästarpersonalen bildar den s. k. tryckeriexpeditionen, som mottager och distribuerar riksdagstrycket. Expeditionen handhar även försäljning av riksdagstrycket och publikationer, vilka utgivits av riksdagen.

Maskinpersonalen

Övermaskinisten utövar närmaste förmanskap över maskinpersonalen, vilken främst är sysselsatt med arbeten som sammanhänger med riksdagshusets uppvärmning och ventilation.

Korrekturläsarna

Dessa sorterar under tryckeriavdelningen inom riksdagens kansli. Förståndare för denna är ekonomibyråns chef med biträde av förste revisorn på ekonomibyrån, vilken sistnämnde uppbär särskilt arvode för detta speciella uppdrag.

Städerskorna

Arbetsledningen utövas av materialförvaltaren och en överstäderska.

Tillfällig personal

Hit hör framför allt port- och läktarvakter. Denna personal lyder under materialförvaltaren.

Riksdagens ekonomibyrås personal

Den 1 juli 1959 var antalet tjänstemän på riksdagens ekonomibyrå 55. Därtill kommer 43 städerskor, 16 portvakter och ett antal korrekturläsare.

TABLA 2. Riksdagens ekonomibyrås tjänstemän 1.7.1959

Löne-grad	T j ä n s t	Kontor	Skriv-byrå	Vakt-mästare	Maskin-personal	Summa
B 1	Byråchef	11)				1
A 21	Förste revisor	11)				1
19	Revisor	11)				1
14	Materialförvaltare			1		1
13	Maskinmästare				1	1
	Biträdes- och vaktmästar-personal	3	32)	38 ³⁾	6	50
	Summa	6	3	39	7	55

Anmärkingar

- 1) Tillförordnad (vikariatslön)
- 2) Varav en tjänstgör endast under sessionstid
- 3) Flertalet utlånade under icke sessionstid.

3. FÖRSLAG TILL NY ORGANISATION

31. Allmänt

Arbetet inom riksgäldskontoret kännetecknas av starka fluktuationer vad beträffar arbetsvolymen. Härtill kommer att arbetsuppgifternas struktur kan utsättas för skiftningar beroende på ändringar i upplåningsformerna.

En del av fluktuationerna i arbetsvolymen är tämligen klart förutsebara, vilket gäller bl. a. utbetalning av certifikaträntor på befintliga lån, vinstsökning och vinstutbetalningar rörande inskrivna premieobligationer samt inlösen av obligationslån. Andra volymfluktuationer uppstår med kortare varsel, vilket huvudsakligast är fallet vid emissioner av obligationslån. För både volymen och strukturen av arbetet är det framtida statliga lånebehovet och sättet för dess täckande av fundamental betydelse. Prognoserna härvidlag är svårställda och måste med nödvändighet bli kortsiktiga.

En faktor som i hög grad kommer att verka i riktning mot arbetsminskning för riksgäldskontoret är det s. k. inskrivningsstoppet beträffande premieobligationer. De till följd härav successivt bortfallande arbetsuppgifterna sysselsätter f. n. ett tjugotal personer. Under år 1964 kommer ifrågavarande arbetsvolym att ha minskat till 50 % jämfört med år 1960, och vid början av 1970-talet kommer avvecklingen att vara så gott som total.

En annan faktor, som kan komma att verka i samma riktning i fråga om personalbehovet, är möjligheterna till ökad mekanisering av vissa kontorsrutiner. Det synes angeläget, att mera ingående undersökningar göres för klarläggande av dessa möjligheter. Inom ramen för den av organisationsnämnden företagna allmänna översynen har en första början gjorts, i det att förutsättningarna för ett utlottningsförfarande med hjälp av en elektronisk databehandlingsmaskin har studerats. Andra arbetsuppgifter, för vilka maskinellt utförande eventuellt kunde ersätta det manuella, är vinstkontrollen samt sorteringen av inlösta premieobligationer.

Här nämnda förhållanden ger två hållpunkter för den aktuella omorganisationen. För det första bör den nya organisationen inte endast fylla de krav på rationell indelning i arbetsenheter, som uppställs i dagens läge, utan också vara anpassningsbar till förändringar i arbetsuppgifternas struktur. För det andra bör det i organisationen inordnas en funktion för systematisk personalplanering, som i detta fall kan underlätta att personalresurserna utnyttjas på fullt effektivt sätt.

Organisationsnämndens förslag innebär att riksgäldskontoret organiseras på tre byråer under riksgäldsdirektören (jfr bifogat organisationsschema). Revisionen bildar en egen enhet, liksom riksdagens ekonomibyrå.

En huvudpunkt i förslaget är att man till en enda byrå sammanför arbetsuppgifter som har att göra med dels riksgäldskontorets direkta låne- och kreditverksamhet, inklusive emissioner, dels den rena medelsförvaltningen. Denna byrå, i organisationsschemat benämnd *finansbyrån*, är också avsedd att svara för det kontinuerliga studiet av kreditmarknaden och att tillhandahålla fullmäktige och riksgäldsdirektören material för bedömning av lånebehov, såväl lång- som kortfristigt.

Till en annan byrå, här kallad *obligationsbyrån*, samlas i första hand alla

arbetsuppgifter, som sammanhänger med ränte- och premielån efter emission, dvs. huvudsakligast de uppgifter som f. n. åvilar statsskuldbyråns, men också t. ex. dragningar å premielån, vinstkontroll och kupongkontroll.

Under *kanslibyrån* förlägges bl. a. personalplaneringen och den centraliserade avlöningsuträkningen.

Byråerna bör personalmässigt sett ges en minimiorganisation, dvs. för varje särskild arbetsgrupp (för t. ex. vinstsökning, vinstkontroll, certifikaträntor) avdelas i stomorganisationen ett mycket begränsat antal tjänstemän. Övriga tjänstemän, huvudsakligast biträden i de lägsta lönegraderna, redovisas under kanslibyrån (personalsektionen). Deras inplacering på olika arbetsgrupper sker efter särskild arbetsplan, uppgjord för en eller ett par veckor framåt med hänsyn till de betydande fluktuationerna i arbetsmängd och ytterst baserad på arbetstidsberäkningar.

Den byråindelning, för vilken här i korthet redogjorts, motsvarar en uppdelning av kontorets funktioner på tre grupper, vilka torde vara tämligen klart avgränsade från varandra. Uppdelningen framgår av organisationsschemat. Även vid framtida ev. ändringar beträffande låneformerna torde huvudprincipen för uppdelningen vara tillämplig, nämligen att finansbyrån sköter förberedande utredningar samt emission, medan obligationsbyrån handhar lånets fortsatta administration.

Genom systemet med minimiorganisation och en för hela kontoret central personalplanering avseende viss del av biträdeskategorien vinner man den flexibilitet i personalorganisatoriskt hänseende som nödvändiggöres av den fluktuerande arbetsbelastningen på de olika grupperna.

I det följande behandlas de tre föreslagna byråerna var för sig, varefter följer ett avsnitt om vardera revisionen och riksdagens ekonomibyrå.

32. Kanslibyrån

Enligt förslaget är kanslibyrån uppdelad på två sektioner, här benämnda sekretariatet och personalsektionen.

Sekretariatet bereder flertalet ärenden, som skall föredragas inför fullmäktige, uppsätter och expedierar fullmäktiges skrivelser, utlåtanden och andra expeditioner samt upprättar föredragningslistor och för protokoll vid fullmäktiges sammanträden. Vidare handlägger sekretariatet förekommande juridiska ärenden. Skrivbyrån och diariet sorterar under denna sektion.

Personalsektionen är bl. a. central för avlöningsarbetet och personalbokföringen beträffande tjänstemän vid riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå, riksdagsbiblioteket, riksdagens revisorer samt JO:s och MO:s expeditioner, vidare riksdagsledamöterna, personal vid riksdagens olika kanslier samt städerskor och portvakter vid riksdagshuset. Pensionsärenden berörande samtliga här nämnda personalkategorier skall också beredas eller handläggas inom sektionen.

Detta innebär en centralisering av ifrågavarande göromål, vilka f. n. är spridda på riksgäldskontoret, ekonomibyrån och riksdagskanslierna. Den centrala avlöningsuträkningen och personalbokföringen förutsättes ske på grundval av en relativt enkel, månatlig rapportering från de olika tjänsteställena resp. från kammarkanslierna beträffande riksdagsledamöterna. Personalrapportören vid ekonomibyrån är tänkt att fungera som kontaktförmedlare mellan riksdagsledamöterna och personalsektionen i de fall då detta kan anses ur kommunikationssynpunkt bekvämare än direkt kontakt. Löne- och arvo-

desbestämning samt skatteavdrag sker emellertid i regel utan annat informationsutbyte mellan uträknare och mottagare än ev. överenskommelse en gång årligen om att skatteavdrag skall göras med från tabell avvikande belopp.

Själva löneutbetalningen kan ske på samma sätt som f. n., men en fortsatt övergång till postgiro torde medföra vissa fördelar ur arbetssynpunkt. Eventuellt kunde beträffande riksdagsledamöternas arvoden också överenskommelse träffas med postverket om utbetalning via postanstalten i riksdagshuset med kvittering direkt på en arvodeslista, upptagande de ledamöter, som inte önskar få arvodet sig tillsänt under särskild adress.

Sammanförandet till personalsektionen av göromålen beträffande avlöningar, pensioner och personalredovisning medför flera fördelar. F. n. är tre instanser engagerade i arvodesrutinerna beträffande riksdagsledamöterna och riksdagens kanslipersonal, vilket torde innebära onödig omgång. Enligt förslaget blir löne- och pensionsexpertisen koncentrerad till riksgäldskontoret, som därmed får en samlad överblick över dessa stundom komplicerade områden. Förslaget medför för riksdagens ekonomibyrå en ganska avsevärd avlastning, för riksdagens kanslier en viss arbetslättning och för lön- och arvodestagarna åtminstone ingen försämring i servicehänseende. En viss förstärkning blir nödvändig beträffande kanslibyråns nuvarande avlöningsdetalj, men totalt för riksgäldskontoret och ekonomibyrån torde man genom centraliseringen kunna räkna med en viss minskning av personalkostnaderna (jfr avsnittet rörande riksdagens ekonomibyrå).

Vidare sker inom personalsektionen granskning av alla reseräkningar utom riksdagsledamöternas.

Ansvarig för avlöningar, pensioner och reseräkningar är chefen för personalsektionen. Denne har sålunda bl. a. att kontrollera avlöningslistornas riktighet. Upprättandet av listorna är beträffande riksdagsledamöterna och riksdagens kanslipersonal ett tämligen enkelt arbete, som förutsättes skola utföras av biträdespersonal.

Såsom nämnts i tidigare avsnitt skall enligt förslaget den centrala personalplaneringen ske genom personalsektionens försorg. Sektionschefen har bl. a. till uppgift att i samråd med byråcheferna och ledarna för de mindre arbetsenheter inom byråerna planera för utnyttjandet av biträdespersonalen, vilken till största delen bokföres under kanslibyrån men står till förfogande för riksgäldskontoret i dess helhet. Planen bör göras detaljerad och täcka en eller ett par veckor framåt i tiden. På detta sätt åvägbringas den personella rörlighet mellan arbetsenheter och mellan byråer, som f. n. är svår att uppnå men som är nödvändig med hänsyn till förut berörda fluktuationer i arbetskraftsbehovet. Som exempel på arbetsenheter o. d., beträffande vilka detaljplanering bör anses befogad, kan nämnas vinstsökning och vinstutbetalning, vinstkontroll, emissioner, certifikaträntor, avlöningar, expediering av dragningslistor, kassa, ekonomibyrån.

En nödvändig förutsättning för en rationell arbetsplanering är att planeraren har tämligen ingående kännedom inte bara om volymfluktuationerna utan också om den tidsåtgång som kräves per mängdenhet av de olika arbetsuppgifterna. Sektionschefen bör ha eller fortlöpande skaffa sig sådan kännedom. Arbetsmätningar och tidsstudier torde vara motiverade beträffande de mera biträdeskrävande arbetsrutinerna. Genom organisationsföredragandens försorg har några undersökningar gjorts i detta syfte, och organisationsnämnden har i samband med förevarande översyn utfört ytterligare några sådana, men åtskilliga rutiner återstår. Det synes därför välmotiverat att chefen för

personalsektionen tillika blir verkets organisationsföredragande och att här antydda framtida undersökningar bedrivs av denne. Det är givetvis önskvärt, att befattningshavaren i fråga har någon utbildning i rationaliseringsteknik. Sektionschefen förutsättes vidare ha kännedom om de icke »fast placerade» biträdenas kompetens för skilda arbetsuppgifter. Han bör sålunda ha goda möjligheter att bedöma hur det konstaterade arbetskraftsbehovet skall fyllas på effektivaste sätt.

Det bör åligga sektionschefen att fortlöpande hålla tjänstgöringsordningen aktuell och upprätthålla ständig kontakt med byråcheferna i personal- och rationaliseringsfrågor. I förekommande fall bör han föredraga ärenden direkt inför riksgäldsdirektören.

Under personalsektionen är det avsett att även vaktmästarna och växeltelefonisten skall sortera.

Beträffande löneställningen för de båda sektionscheferna torde någon av lönegraderna A 21 eller A 23 närmast svara mot karaktären av arbetsuppgifterna.

Med hänsyn främst till att inskrivningsstoppet beträffande premieobligationer kommer att medföra en avsevärd minskning av antalet sekretariatärenden — de juridiska ärendena sammanhänger, enligt riksgäldsfullmäktiges tidigare berörda yttrande, främst med kontorets depositionsrörelse — borde övervägas att om några år minska antalet juristtjänster, vilka f. n. utgör $2\frac{3}{4}$ st.

33. Finansbyrån

Den föreslagna finansbyrån kan i viss mån sägas utgöra en sammanslagning av nuvarande räkenskaps- och obligationsbyråerna. Den är tänkt att fylla funktionen av ekonomisk central för riksgäldskontoret. Såväl lånefrågor — innefattande både analyser av lånebehovet och själva upplåningen — som medelsförvaltning och -redovisning faller under denna byrå. Dagslån, skattkamarväxlar och statsskuldförbindelser skötes således här, liksom emissionerna av ränte- och premielån. Byrån handhar också utredningar rörande kreditmarknadsläget och sammanställer i samband därmed erforderliga statistiska uppgifter. Inom finansbyrån utarbetas även redogörelser för riksgäldskontorets verksamhet, i första hand den s. k. årsboken.

Bland övriga arbetsuppgifter kan nämnas bokföringen, som ju intimt sammanhänger med statistikgöromålen, samt effektuerandet av myndigheternas rekvisitioner avseende kapitalmedelsanslag. Byrån bereder vidare budgetärenden och handhar de s. k. rörliga krediterna.

Även kassan sorterar under finansbyrån. I detta sammanhang kan nämnas, att en besparing bör kunna ernås genom slopandet av kassaexpeditionen för statsskuldboksärenden såsom en separat enhet. Föreståndaren synes utan olägenhet kunna inordnas i den egentliga kassaexpeditionen, där erforderlig biträdeshjälp torde kunna ställas till förfogande. Den speciella statsskuldboksexpeditionen består enligt en byråns PM av den 13 oktober 1959 av, förutom föreståndaren, två biträden.

Finansbyrån kan uppdelas på två sektioner. Den ena sysselsättes huvudsakligast med upplåningsfrågor och utredningar samt den intermittenta emissionsverksamheten. Den andra sektionen svarar i princip för räkenskapssidan, inklusive kassaexpeditionen. De båda sektionerna måste emellertid med nödvändighet få många beröringspunkter med varandra, och det torde bl. a. av

den anledningen vara befogat att tillämpa någon form av gemensam ledning under byråchefspanet. Med tanke på de krav, som måste ställas på en souschef vid en byrå med här ifrågavarande arbetsuppgifter, kunde en byrådirektörsbefattning i lönegrad A 24 måhända komma i fråga. För de egentliga sektionscheferna torde lönegraden A 21 vara lämplig.

De arbetsuppgifter som enligt förslaget åvilar finansbyrån är delvis av den karaktären att byråchefen får en relativt ansvarsfull ställning inom kontoret. Detta gäller speciellt frågor som har att göra med den direkta upplåningen, inklusive obligationsemissioner. Det förutsattes att byråchefen härvid intimt samarbetar med riksgäldsdirektören och fullmäktiges arbetsutskott. Eftersom nämnda frågor är centrala för riksgäldskontorets verksamhet, torde det vara lämpligt att chefen för finansbyrån fungerar som riksgäldsdirektörens ställföreträdare.

Ett dylikt arrangemang utgör ytterligare ett motiv för inrättande av nyss berörda befattning som souschef inom finansbyrån. Innehavaren av en dylik befattning kan beräknas komma att tjänstgöra som tillförordnad chef för finansbyrån under minst tre månader årligen.

Det förtjänar här framhållas, att benämningen finansbyrån — liksom övriga i denna rapport använda benämningar på byråer och sektioner — är att betrakta som ett av flera tänkbara alternativ; namnfrågorna förutsattes komma att lösas på lämpligt sätt efter det att de egentliga organisationsfrågorna funnit sin lösning.

34. Obligationsbyrån

Denna byrås verksamhet är avsedd att omfatta dels nuvarande statsskuld-boksbyråns arbetsområde, dels de arbetsuppgifter som f. n. åvilar obligationsbyrån och som enligt vad ovan sagts icke skall överföras till finansbyrån.

Detta innebär att till obligationsbyrån sammanföres uppgifter avseende obligationslånens administration efter emission, med tyngdpunkten liggande på de med statsskuldboken förknippade arbetsuppgifterna.

De olika arbetsgrupper som enligt förslaget sålunda sorterar under denna byrå sysselsättes med bl. a. bokföring av inskrivna obligationer, utbetalning av certifikaträntor, vinstsökning och vinstutbetalning beträffande inskrivna premieobligationer samt kontroll av redovisade vinster, kuponger och inlösta obligationer. Vidare utföres inom byrån de arbetsuppgifter som hör samman med dragningar på premielån, innefattande även expediering m. m. av dragningslistor, samt kvarvarande göromål avseende sparobligationer (rörelsegrenen är i princip nedlagd). Byrån handlägger också sådana ärenden rörande förkomna obligationer och förvaringsbevis, där kanslibyråns juridiska sakkunskap inte behöver tagas i anspråk annat än ev. genom informell konsultation.

Under byrån sorterar slutligen korrespondenten ävensom den personal som sysselsättes vid citografanläggningen. Huvudparten av kontorets valvsutrymmen är avsedd att disponeras av denna byrå.

Såsom framgår av här gjord uppräknig är byråns arbetsuppgifter i stort sett av rutinkaraktär. Fullgörandet av dem kräver emellertid förhållandevis stor personal.

Beträffande indelningen i arbetsenheter kan olika vägar väljas. En möjlighet är att låta de ovan antydda arbetsgrupperna sortera direkt under chefen för byrån. Man kan också sammanföra grupperna till sektioner med sek-

tionschef i spetsen, vilket torde medföra visa fördelar, bl. a. därför att arbetsuppgifter finnes, för vilka cheferna för grupperna (rekryterade från biträdeskarriären) icke är tillräckligt kvalificerade och för vilka chefen för byrån å andra sidan torde få anses överkvalificerad. Som exempel på dylika arbetsuppgifter kan nämnas ledningen av arbetet med dragningsarna på premieobligationslån samt handläggning av ärenden rörande förkomna certifikat och förvaringsbevis. Två sektionschefsbefattningar torde vara motiverade av dels nyss nämnda förhållande, dels storleken av den personalstyrka, som det gäller att leda.

Även vid uppdelningen på två sektioner kan man välja olika alternativ. Det som förefaller mest välmotiverat ur funktionell synpunkt är att i enlighet med vad som inritats på organisationsschemat inrätta en sektion för alla göromål i samband med räntelån och en motsvarande sektion för premielån (t. v. även sparobligationer). Den enhetlighet som på det sättet ernås inom varje sektion torde medföra åtskilliga fördelar ur arbetssynpunkt bl. a. genom att den fasta personalen blir speciellt förtrogen med den ifrågavarande låneformen. Även ur kundernas synpunkt torde det vid förfrågningar o. d. vara fördelaktigt med en relativt strikt uppdelning med å ena sidan premielånsärenden, å andra sidan räntelånsärenden.

En annan möjlighet är att göra sektionsindelningen på basis av — uttryckt med viss förenkling — huruvida obligationerna är inskrivna eller icke, varigenom man skulle erhålla en statsskuldbokssektion och en sektion för ärenden utan samband med inskrivna obligationer.

Hur uppdelningen än göres, måste varje sektion tilldelas sitt särskilda valv och även inom sektionerna torde det bli behov av separata valvsenheter. De befintliga valven är redan f. n. uppdelade i flera från varandra skilda avdelningar, varför valvsfrågan icke torde behöva inverka på bedömningen av byråns sektionsindelning.

Den nuvarande valvsavdelningen inom statsskuldboksbyrån förutsättes successivt avvecklas allteftersom konsekvenserna av inskrivningsstoppet beträffande premieobligationer gör sig gällande. Valvsgöromålen torde därefter utan olägenhet kunna fullgöras genom sektionernas försorg.

Såsom ovan nämnts är obligationsbyråns arbetsuppgifter inte i och för sig av särskilt kvalificerad art. Det kan därför måhända ifrågasättas om byråchefens graden i detta fall är tillräckligt motiverad. Med hänsyn till att arbetsuppgifterna är mångskiftande samt till att arbetsvolymen och även personalen är stor kan det dock vara motiverat att t. v. placera chefen för byrån i lönegrad B 1.

Sektionschefernas arbetsuppgifter och ställning synes närmast svara mot någon av lönegraderna A 19 eller A 21.

Det förtjänar slutligen framhållas, att den tendens till minskning i arbetskraftsbehovet, varom inledningsvis nämnts, kommer att göra sig gällande i främsta rummet beträffande här omhandlade byrå. Detta medför att såväl sektionsindelningen som lönesättningsfrågorna i vart fall torde få omprövas inom de närmaste fem eller tio åren.

35. Revisionen

Den nuvarande revisionsbyrån har till huvudsaklig uppgift att
a) granska bokföringen jämte tillhörande verifikationer;

- b) granska avlönings- och pensionslistor, reseräkningar samt tjänstematriklar;
- c) företaga inventeringar.

Bokföringsgranskningen är total, dvs. varje verifikation granskas mot journalen. Övergång till stickprovsviss granskning torde kunna ske utan olägenhet, vilket skulle innebära en betydande minskning av revisionsarbetet. Kontorets egen revision av räkenskaperna kan över huvud taget skäras ned betydligt genom att kontroller inlägges i själva bokföringsrutinerna inom finansbyrån.

Det under b) härovan angivna granskningsarbetet kommer enligt organisationsförslaget att huvudsakligast åvila chefen för personalsektionen inom kanslibyrån. Härmed slopas den nuvarande dubbleringen av personalbokföringen. Den egentliga revisionen i dessa avseenden inskränkes till stickprovsviss granskning av avlönings- och pensionslistor. Vid denna revision kan den inom kanslibyrån gjorda personalbokföringen tjäna som underlag.

Inventeringarna förutsättes bibehållas såsom en revisionsfunktion.

Den inom kontoret bedrivna revisionsverksamheten skulle alltså vid här föreslagen omorganisation få en relativt blygsam omfattning. Revisionen kunde lämpligen handhas av en tjänsteman i lönegrad A 23 med tjänstebestämmningen förste revisor. Till sin hjälp torde han ha behov av ett eller ett par biträden. Såsom framgår av organisationsschemat är revisionsavdelningen avsedd att vara helt fristående från byråerna.

De här redovisade inskränkningarna av revisionsgöromålen betingas i första hand av den ändrade organisationen, som kan sägas innebära att revision i en del fall ersättes av kontroll inom vederbörande byrå. I sammanhanget förtjänar också nämnas att riksdagens revisorer enligt sin instruktion har till åliggande att utföra viss revision av riksgäldskontoret. I nämnda instruktion ålägges nämligen revisorerna att »undersöka, om detta verk kommit i behörigt åtnjutande av de åt detsamma anvisade inkomster och tillgångar samt om verkställda utbetalningar varit överensstämmande med gällande beslut och föreskrifter; att härvid noga tillse, huruvida fullmäktige samt riksgäldskontorets ämbets- och tjänstemän ställt sig de för detta verk gällande stadgar och reglementen till efterrättelse samt behörigen iakttagit och vårdat vad dem för övrigt ålegat eller varit anförtrott». Även om denna föreskrift icke fattas så, att riksdagens revisorer normalt skulle utföra fullständig kameral revision i egentlig mening, måste det anses betydelsefullt att ett från riksgäldskontoret fristående organ har att kontrollera att kontorets egen interna revision bedrivs på ett effektivt sätt.

36. Riksdagens ekonomibyrå

Undersökningen har i första hand inriktats på vad som i översikten över den nuvarande organisationen kallats ekonomibyråns kontor. Vidare har avgränsningsproblemen rörande ekonomibyråns kompetens i förhållande till talmanskonferensen, kanslideputerade, utskottssekreterarna m. fl. icke ansetts ingå i uppdraget. Vissa av dessa problem har tagits upp av 1958 års kommitté för riksdagens personalorganisation i ett den 2 juli 1959 avlämnat betänkande. Kommittén föreslår att behandlingen av vissa personalfrågor avseende hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän centraliseras till en riksdagens personalbudgetnämnd. Belänkandet har ej slutbehandlats, men det synes icke

sannolikt att kommitténs tanke att låta chefen för ekonomibyrån vara sekreterare i nämnden kommer att realiseras.

För organisationsnämndens undersökning har därför utgångspunkten varit, att de eventuella förändringarna i riksdagens personalorganisation inte kommer att i någon väsentlig mån påverka ekonomibyråns ställning och uppgifter.

Arbetet inom byrån uppvisar betydande växlingar under året, eftersom arbetsuppgifterna så nära anknyter till riksdagsarbetet. De är dessutom företrädesvis av den karaktären, att de måste utföras utan dröjsmål. Den ojämbna belastningen gör arbeidskraftsbehovet förhållandevis svårbedömt. Då riksdagsarbetet i flera avseenden är beroende av uppgjorda tidsscheman kan emellertid många av ekonomibyråns arbetstoppar förutses. Det torde för ekonomibyrån liksom för riksgäldskontoret — enligt vad tidigare anförts i denna rapport — vara lämpligt att fastställa en minimiorganisation och låta belastningstopparna enligt särskild plan utjämnas med hjälp av personal från riksgäldskontorets kanslibyrå.

Arbetet med uträkning och granskning av arvoden, löner och pensioner bör, som förut nämnts, i sin helhet överflyttas till riksgäldskontoret.

Vid undersökningarna har från nämndens sida under hand föreslagits slopande av den detaljerade statistiken över riksdagstrycket. Denna förändring har redan vidtagits, vilket inneburit en icke obetydlig minskning av de arbetsuppgifter som ålegat kontorsskrivaren.

Centraliseringen av arbetet med avlöningar m. m. till riksgäldskontoret medför en relativt betydande minskning av arbeidskraftsbehovet för ekonomibyråns kontor. En tjänsteman i lönegrad A 19 (vikariatslön) — som egentligen innehar tjänst i A 17 i riksgäldskontoret — är f. n. ansvarig för ifrågasvarande arbetsuppgifter. Därjämte tages ett kontorsbiträde i lönegrad A 5 till cirka tre fjärdedelar i anspråk för avlöningsarbetet. Kontorsbiträdet har i övrigt huvudsakligen skrivarbete. Denna kontorsbiträdestjänst föreslås utgå i likhet med nämnda tjänst i lönegrad A 19. Skrivarbetet torde kunna överlätas på skrivbyrån medan kontorsskrivaren övertager återstående smärre biträdesgöromål.

Personalbehovet på riksdagens ekonomibyrås kontor kan med de uppräknade förändringarna uppskattas till normalt tre tjänstemän. En av dessa skall vara närmaste chef för ekonomibyrån i dess helhet, en skall sköta de administrativa uppgifterna beträffande riksdagstrycket och utföra viss räkningssgranskning samt en slutligen skall handha kontakten med riksdagsledamöterna, granska vissa räkningar och sköta byråns löpande kontorsgöromål. Förslag till närmare fördelning av arbetsuppgifterna återfinnes i bilaga D.

Ifrågasvarande tjänster föreslås lönegradsplacerade enligt följande:

- 1 byrådirektör A 24
- 1 revisor A 19
- 1 kontorsskrivare A 10

Vid bedömningen av lönegradsplaceringen för chefen för ekonomibyrån bör beaktas, att dennes befogenheter är relativt begränsade och att den beslutande funktionen i de flesta fall utövas av dels riksgäldskontoret och fullmäktige, dels talmännen och kanslideputerade. Hans huvudsakliga arbetsuppgifter omfattar tre skilda områden. För det första ansvarar han för vården av riksdagshuset, vilket innebär en direkt fastighetsförvaltande funktion, såsom kontakt med entreprenadfirmor samt övervakande av repara-

tions- m. fl. arbetens utförande. Beslut om större arbeten fattas av riksgäldsfullmäktige. Det andra arbetsområdet avser ansvaret för ekonomibyråns åligganden vad gäller riksdagstrycket. För det tredje fyller chefen för byrån den allmänna uppgiften som ledare för byråns personal. Den direkta arbetsledningen beträffande huvudparten av de anställda utövas emellertid av dels övervaktmästaren, dels maskinmästaren.

Dessa arbetsuppgifter torde, i den mån jämförelser kan göras med statsförvaltningen i övrigt, ungefärligen motsvara den här föreslagna lönegraden.

Förslaget innebär alltså en sänkning från byråchef till byrådirektör. Detta motiveras dels av här antydda kvalitativa aspekter, dels av att den föreslagna överflyttningen av avlönings- och pensionsgrönmål från ekonomibyrån till riksgäldskontoret påverkar chefens ansvarsvolym.

Den föreslagna revisorstjänsten motsvarar i stort sett den tjänst som f. n. uppehålls i lönegrad A 21. En återgång till tjänstens ordinarie grad, A 19, synes befogad, med hänsyn till dels arbetsuppgifternas karaktär, dels att motivet till den år 1956 företagna höjningen till lönegrad Ae 21, nämligen skillnaden i löneställning mellan byråchefen och hans närmaste man, bortfaller med här föreliggande förslag rörande chefens lönegrad.

Beträffande kontorsskrivartjänsten innebär förslaget ingen förändring i lönegradshänseende.

4. STUDERADE ARBETSROUTINER

Såsom inledningsvis nämnts har vid översynen av riksgäldskontorets organisation också några av de mera personalkrävande arbetsrutinerna studerats. Syftet härmed var dels att undersöka huruvida arbetsförenklingar, eventuellt genom mekanisering, kunde företagas, dels att framskaffa värden för tidsåtgång, möjliggörande bedömning av personalbehovet för ifrågavarande arbetsuppgifter.

De rutiner, som sålunda studerats, är dragningar på premielånen, vinstkontroll samt vinstsökning och -utbetalning.

I det följande ges en summarisk redovisning av undersökningarnas resultat.

Dragningar på premielånen

Möjligheterna har undersökts att ersätta nuvarande manuella dragningsförfarande med ett maskinellt, närmare bestämt genom generering av slumpstal med elektronisk databehandlingsmaskin. Avsikten med dessa undersökningar har varit att mycket grovt ge en bild av möjligheterna ur såväl teknisk som ekonomisk synpunkt. Resultatet har visat sig positivt ur båda dessa synpunkter, och förutsättningar synes föreligga att genom en övergång till dylik maskinell utlottning ernå besparingar. Kontakt i frågan har tagits med dels statistiska centralbyrån — vars maskincentral om någon tid kommer att kompletteras med en maskin av typ IBM 7070 — dels en särskild sakkunnig, laboratorn i numerisk analys vid Lunds universitet, C. E. T. Fröberg.

En omläggning av dragningsförfarandet efter de antydda linjerna skulle genom ökade integreringsmöjligheter medföra bättre förutsättningar för en

maskinell vinstkontroll samt gynnsamt påverka arbetet med framställning av dragningslistor.

Det förtjänar i detta sammanhang nämnas, att personalen, enligt intervjuer med ifrågavarande tjänstemän, betraktar det nuvarande dragningsarbetet som inte bara monotont utan dessutom synnerligen tröttande på grund av den anspänning av uppmärksamheten, som erfordras under den hela arbetsdagen pågående dragningsproceduren. Ur denna synpunkt synes arbetsuppgiften sålunda, även bortsett från rena kostnadsfaktorer, vara lämplig för automatisering.

Det torde med de framkomna resultaten få anses befogat att riksgäldskontoret föranstaltar om närmare undersökningar på basis av de nu företagna, vilka närmare redovisas i bilaga A¹. Under hand har från Svenska Penninglotteriet AB inhämtats, att intresse föreligger för ett samgående, för den händelse en tillfredsställande lösning framkommer.

Vinstsökning och vinstutbetalning rörande inskrivna premieobligationer

Denna arbetsgrupp bestod vid undersökningstillfället av 9½ tjänstemän. Arbetsstudierna ger vid handen att man efter en del förenklingar i rutinerna (Bilaga B¹) kan för år 1960 räkna med ett genomsnittligt behov, som avsevärt understiger nyssnämnda antal tjänstemän. Arbetsvolymen är emellertid synnerligen fluktuerande, bl. a. beroende på olika tidsintervall mellan dragningarna samt variationer i vinstantalet.

Stomorganisationen synes för dessa arbetsuppgifter lämpligen bära upp-taga två tjänstemän, medan det periodvis ökade behovet fylls genom personalsektionens försorg. Till följd av den minskning i arbetsmängden, som blir en följd av inskrivningsstoppet, blir personalbehovet år 1964 mindre än hälften jämfört med 1960, och år 1975 kommer arbetsuppgifterna i fråga att i det närmaste helt försvinna.

Vinstkontroll

Arbetsgruppen för vinstkontroll bestod vid undersökningstillfället av 5½ tjänstemän (4½ från den 1/1 1960). Under år 1960 skulle, enligt de gjorda arbetsstudierna (Bilaga C¹), vid oförändrad rutin åtgå ca 4 900 arbetstimmar, motsvarande en genomsnittlig arbetsstyrka av 3,2 tjänstemän.

Med hänsyn till de ganska kraftiga fluktuationerna torde det vara lämpligt att i stomorganisationen avdela 2½ tjänstemän (en halvtidstjänst finnes även f. n.) för ifrågavarande arbetsuppgifter och fylla det ytterligare behovet, då sådant förekommer, med biträden från kanslibyråns personalsektion. Såsom nyss nämnts torde vinstkontrollen, om dragningarna kommer att utföras med hjälp av datamaskin, med fördel kunna läggas om till maskinell rutin.

Härovan förekommer, liksom i en del av bilagorna, att arbetskraftsbehovet uttryckes i antal tjänstemän. Vid den därmed företagna evalveringen från arbetstimmar (inkl. spilltid) har beräknats att en tjänsteman åtnjuter 25 dagars semester, är sjukledig 8 % och tjänstledig av annan anledning 6 % av årets arbetsdagar. Dessa siffror bygger huvudsakligen på statistik från riksgäldskontoret.

¹ Ej tryckt.

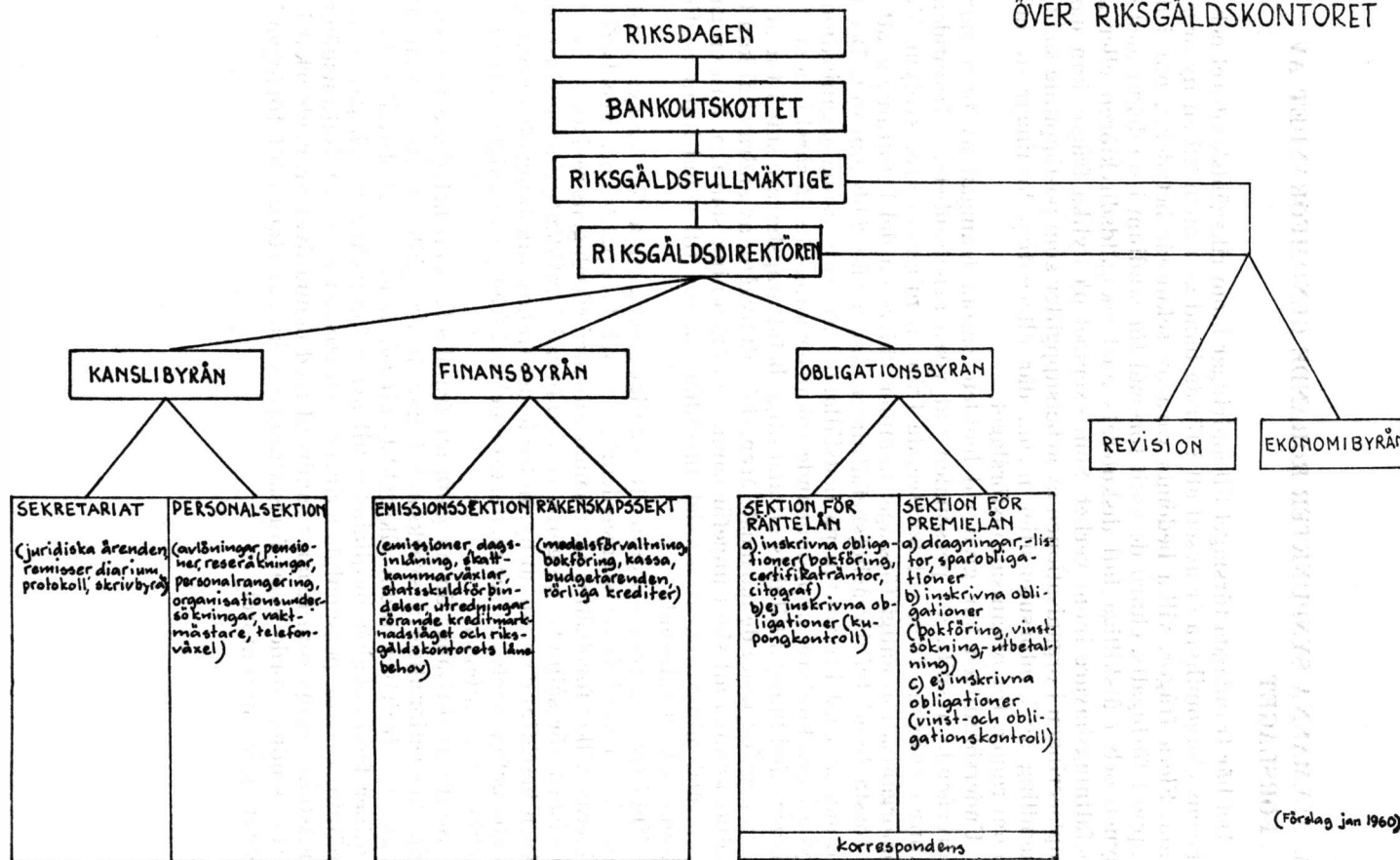
5. ALLMÄNNA SYNPUNKTER RÖRANDE GENOMFÖRANDET AV FÖRSLAGET

Det här framlagda förslaget till ändringar inom riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå är avsett att i första hand ge ramen till en ny organisation. Flera frågor, vilka bedömts vara av sekundär betydelse, har i denna rapport förbigåtts, ehuru de varit föremål för studium i samband med över synen och i åtskilliga fall diskuterats med riksgäldsdirektören eller andra befattningshavare inom verket. Som exempel på dylika frågor kan nämnas inplaceringen i organisationen av arbetsuppgifter som postöppning samt upphandling av kontorsutensilier m. m., där alternativa lösningar är möjliga inom ramen för organisationsförslaget.

Undersökningen har givit vid handen, såsom framgått av bl. a. närmast föregående avsnitt, att personalen vid vissa arbetsenheter i framtiden bör kunna minskas även vid bortseende från en minskad arbetsvolym. Vid en omorganisation enligt förslaget kommer vidare en del befattningar att utgå, i första hand två byråchefsbefattningar inom riksgäldskontoret. Det torde finnas skäl att i avvaktan på fastställandet av ny personalorganisation icke fylla inom kontoret uppkommande vakanser annat än då särskilda skäl föreligger. Med hänsyn till dels att åtskilliga befattningshavare står i tur att avgå med pension inom de närmaste åren, dels att avgång av andra skäl kan förutsättas komma att ske i ungefär samma utsträckning som f. n. kan en ganska avsevärd minskning av antalet anställda komma till stånd inom en förhållandevis kort tidrymd.

Vid övergång till en organisation enligt föreliggande förslag synes det vara av vikt att särskilt revisionsavdelningens arbetsuppgifter och arbets sätt noga fixeras, vilket förutsättes ske i samarbete med riksdagens revisorer. För förste revisorn bör sålunda uppgöras en detaljerad konfidentiell arbetsinstruktion. Även beträffande ekonomibyrån torde det finnas anledning att närmare fastställa befogenhetsgränser m. m., exempelvis i fråga om fastighetsarbeten samt inköp av inventarier.

Slutligen förtjänar än en gång att framhållas den betydelse som en fort löpande rationaliseringsverksamhet har då det gäller kontorsarbete av det slag som bedrivs inom riksgäldskontoret. Genom metodstudier för olika rutiner framkommer möjligheter till arbetsförenklingar, och genom arbetsmätningar kan personalplaneringen effektiviseras. Organisationsnämndens tidsstudiegrupp, som redan i samband med denna översyn medverkat i vissa arbetsstudier, torde även fortsättningsvis kunna ställas till förfogande för uppdrag inom kontoret

Bilaga A

Utlottning på premieobligationer med elektronisk databehandlingsmaskin.

Bilaga B

Vinstsökning och vinstutbetalning rörande inskrivna premieobligationer.

Bilaga C

Vinstkontroll.

(Bilagor A—C har ej tryckts.)

Bilaga D

Skiss till arbetsfördelning för riksdagens ekonomibyrå

Byrådirektören åligger

Riksdagshus-
vården

att efter dagliga rapporter från materialförvaltaren och övermaskinisten beträffande riksdagshusets skick m. m. vidtaga nödvändiga åtgärder;

att infordra anbud å fastighetsarbeten samt verkställa fullmäktiges beslut i dessa ärenden;

att för närmaste treårsperiod årligen uppgöra förslag till plan för reparations- och ändringsarbeten inom riksdagshuset;

att med tillämpning av de bestämmelser som utfärdas av riksgäldsfullmäktige besluta i frågor rörande dels uthyrning av lokaler i riksdagshuset, dels tillstånd till parkering på riksdagshusets plan;

att inom av fullmäktige fastställda befogenhetsgränser inköpa inventarier och förnödenheter för riksdagens och riksdagshusets behov;

Riksdagstrycket

att infordra samt granska anbud å tryckning och bindning av riksdagens protokoll med bihang m. m.;

att tillse, att tryck för riksdagens räkning utföres och distribueras på för staten ekonomiskt förmånligaste sätt;

att vara föreståndare för riksdagens kanslis tryckeriavdelning;

Personalled-
ningen

att ansvara för arbetets behöriga gång inom ekonomibyrån;

att anställa städerskor och portvakter;

att upprätta semesterplan samt pröva ledighetsansökningar innan de underställes fullmäktige för beslut samt

att tillse, att under tider då riksdagen icke är samlad övertalig å ekonomibyrån årsanställd personal i möjligaste mån placeras hos andra statliga myndigheter.

Revisorn åligger

Riksdagstrycket	att till trycket befordra från riksdagens kamrar och utskott mottagna manuskript; att föra för tryckets numrering och preliminära registrering erforderliga anteckningar ¹ ; att vara biträdande föreståndare för riksdagens kanslis tryckeriavdelning ² ; att bokföra och redovisa vid försäljning av riksdagstryck m. m. influtna medel samt
Räkningsskanning	att granska inkommande räkningar utom rese-, bokbin- deri- och tryckeriräkningar.

Kontorsskrivaren åligger

Riksdagsledamöterna	att handha kontakten med riksdagsledamöterna beträffande resor, skatteavdrag m. m.;
Riksdagstrycket	att granska riksdagsledamöternas reseräkningar; att granska räkningar avseende tryckning och bindning; att enligt särskilda föreskrifter granska debiteringsnotor från tryckerierna; att ombesörja distributionen av det bundna trycket ³ ; att upprätta sakregister över väckta motioner i riksdagens kamrar och föra anteckningar över riksdagsskrivelser;
Övrigt	att årligen inventera i riksdagshuset befintliga konstverk, mattor, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier och föra härför erforderliga anteckningar; att prenumerera på tidningar för kamrarnas räkning; att lämna personalrapporter till riksgäldskontoret samt att sköta löpande kontorsgöromål.

¹ Liggarna kan ersättas av ett kortregister kompletterat med en bordläggningslista.

² Revisorn börjar och slutar arbetet en timme senare än den övriga personalen.

³ Riksgäldskontorets citografregister bör utföra påtryckningen av adresslappar och fraktgodssedlar.